EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 4.6.2021
COM(2021) 288 final

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista digitaalisilla sisämarkkinoilla annetun direktiivin (EU) 2019/790 17 artiklaa koskeva ohjeistus

I. JOHDANTO

Tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla annetun direktiivin[1] (EU) 2019/790 17 artiklan 10 kohdassa säädetään, että komissio antaa ohjeistusta 17 artiklan soveltamisesta erityisesti verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien ja oikeudenhaltijoiden välisen yhteistyön osalta. Tässä yhteydessä on myös järjestetty yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa sidosryhmien vuoropuhelua parhaista käytännöistä verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien ja oikeudenhaltijoiden välistä yhteistyötä varten, ja tämän vuoropuhelun tulokset on otettu ohjeistuksessa huomioon.

Komissio järjesti avoimen kiinnostuksenilmaisupyynnön perusteella lokakuun 2019 ja helmikuun 2020 välisenä aikana kuusi tapaamista sidosryhmien vuoropuhelua varten. Vuoropuhelun viimeistelemiseksi järjestettiin kohdennettu kirjallinen kuuleminen 27. heinäkuuta – 10. syyskuuta 2020.

Tämän ohjeistuksen tarkoituksena on tukea 17 artiklan asianmukaista ja yhdenmukaista saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä kaikissa jäsenvaltioissa, ja siinä kiinnitetään erityistä huomiota tarpeeseen tasapainottaa perusoikeudet sekä poikkeusten ja rajoitusten käyttö, kuten 17 artiklan 10 kohdassa edellytetään. Ohjeistuksesta voi olla apua myös markkinatoimijoille 17 artiklan täytäntöönpanemiseksi annettujen kansallisten säädösten noudattamisessa.

Vaikka tämä asiakirja ei ole oikeudellisesti sitova, komissio on antanut sen virallisesti tiedonantona ja se täyttää tehtävän, jonka unionin lainsäätäjä on antanut komissiolle 17 artiklan 10 kohdan nojalla. Euroopan unionin tuomioistuimen asiassa C-401/19[2] antama tuomio vaikuttaa ohjeistukseen sekä siihen, miten jäsenvaltiot panevat 17 artiklan täytäntöön, ja ohjeistusta on kenties tarkasteltava uudelleen tämän tuomion jälkeen.

II. 17 ARTIKLA – ERITYINEN TEKIJÄNOIKEUSLUPA- JA VASTUUJÄRJESTELMÄ

Direktiivin 17 artiklassa säädetään tekijänoikeutta ja lähioikeuksia, jäljempänä ’tekijänoikeus’, koskevasta erityisestä lupa- ja vastuujärjestelmästä, jota sovelletaan tiettyihin tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajiin, jotka määritellään direktiivin 2 artiklan 6 kohdan mukaisesti verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajiksi. Aiemmin sovelletussa oikeudellisessa kehyksessä[3] näiden palveluntarjoajien tekijänoikeutta koskeva vastuu käyttäjiensä teoista oli epäselvä. Direktiivin 17 artikla tarjoaa oikeusvarmuuden siitä, osallistuvatko verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajat tekijänoikeuden kannalta merkityksellisiin tekoihin käyttäjiensä tekojen kautta, ja lisäksi se antaa oikeusvarmuuden käyttäjille.

[1] Tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla annettu direktiivi on osoitettu jäsenvaltioille, joiden on saatettava se osaksi kansallista lainsäädäntöään viimeistään 7. kesäkuuta 2021.
[2] Puola v. parlamentti ja neuvosto.
[3] Direktiivin 2001/29/EY 3 artikla ja direktiivin 2000/31/EY 14 artikla.

Direktiivin 17 artiklan tarkoituksena on edistää lisensointimarkkinoiden kehittymistä oikeudenhaltijoiden ja verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien välillä. Tätä varten 17 artiklassa luodaan oikeusperusta, jonka pohjalta oikeudenhaltijat voivat antaa luvan teostensa käyttöön, kun verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien käyttäjät lataavat teoksia palveluihin, mikä parantaa niiden mahdollisuuksia lisensoida teoksiaan ja saada korvausta työstään. Artiklassa säädetään myös suojakeinoista sellaisia käyttäjiä varten, joiden palveluun lataama sisältö sisältää tekijänoikeudella ja lähioikeuksilla suojattua kolmannen osapuolen sisältöä.

Direktiivin 17 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaan verkkosisällönjakopalvelujen tarjoaja toteuttaa tekijänoikeuden kannalta merkityksellisen yleisölle välittämisen, kun se antaa pääsyn käyttäjiensä palveluun lataamaan tekijänoikeudella suojattuun sisältöön, ja siksi sen on hankittava tähän lupa asianomaisilta oikeudenhaltijoilta. Direktiivin 17 artiklan 3 kohdassa säädetään, että kun verkkosisällönjakopalvelujen tarjoaja suorittaa yleisölle välittämisen edellä mainittujen kohtien mukaisesti, direktiivin 2000/31/EY 14 artiklan 1 kohdassa säädettyä vastuun rajoitusta[4] ei sovelleta tässä tapauksessa.

Direktiivin 17 artikla on direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan ja direktiivin 2000/31/EY 14 artiklan ohella noudatettava erityissäännös (*lex specialis*). Siinä ei lisätä uutta oikeutta unionin tekijänoikeuslainsäädäntöön. Sen sijaan sillä säännellään kattavasti ”yleisölle välittämistä” direktiivissä tarkoitetulla tavalla nimenomaan tämän kyseisen säännöksen soveltamisalaan kuuluvissa rajoitetuissa tapauksissa. Johdanto-osan 64 ja 65 kappale vahvistavat tämän. Johdanto-osan 64 kappaleessa todetaan, että 17 artikla ei vaikuta toisaalla unionin oikeudessa[5] vahvistettuun yleisölle välittämisen tai yleisön saataviin saattamisen käsitteeseen eikä se vaikuta direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 ja 2 kohdan mahdolliseen soveltamiseen muihin tekijänoikeudella suojattua sisältöä käyttäviin palveluntarjoajiin. Johdanto-osan 65 kappaleessa puolestaan todetaan, että vaikka direktiivin 2000/31/EY 14 artiklaa ei sovelleta 17 artiklassa tarkoitettuun vastuuseen, tämä ei saisi vaikuttaa kyseisen säännöksen soveltamiseen siinä tarkoitettuihin palveluntarjoajiin direktiivin (EU) 2019/790 soveltamisalan ulkopuolella. Koska 17 artikla on luonteeltaan erityissäännös (*lex specialis*), jäsenvaltioiden olisi pantava se erikseen täytäntöön sen sijaan, että ne luottaisivat siihen, että pelkästään direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan kansallinen täytäntöönpano riittää.

Jos 17 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaista lupaa ei myönnetä, 17 artiklan 4 kohdassa säädetään erityisestä järjestelmästä, jonka nojalla verkkosisällönjakopalvelujen tarjoaja voi tietyin edellytyksin välttää vastuun 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta yleisölle välittämisestä. Kuten johdanto-osan 66 kappaleessa todetaan, tässä erityisjärjestelmässä otetaan huomioon,

[4] Komission ehdotuksessa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista (digipalvelusäädös) ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta (COM(2020) 825 final) säädetään, että direktiivin 2000/31/EY 14 artikla korvataan kyseisen asetuksen 5 artiklalla. Digipalvelusäädöstä koskevan ehdotuksen 1 artiklan 5 kohdan c alakohdassa ja johdanto-osan 11 kappaleessa säädetään, että asetuksella ei rajoiteta tekijänoikeutta ja lähioikeuksia koskevaa unionin lainsäädäntöä, jossa vahvistetaan erityiset säännöt ja menettelyt, joihin ei tulisi kohdistua vaikutuksia.

[5] Ks. vastaavasti asia C-114/15, 29 kohta.

että verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajat antavat pääsyn sisältöön, joka ei ole niiden vaan niiden käyttäjien palveluun lataamaa.

Nämä erityiset edellytykset on sisällytettävä nimenomaisesti kansalliseen lainsäädäntöön. Direktiivin 17 artiklan 5 kohdassa säädetään, että arviointi siitä, onko verkkosisällönjakopalvelujen tarjoaja noudattanut 17 artiklan 4 kohdan mukaisia edellytyksiä, on tehtävä suhteellisuusperiaatteen valossa. Lisäksi direktiivin 17 artiklan 6 kohdassa säädetään erilaisesta vastuujärjestelmästä, jota sovelletaan tietyin edellytyksin uusiin palveluntarjoajiin.

Direktiivin 17 artiklan 7, 8 ja 9 kohdassa vahvistetaan yleiset säännöt, jotka on niin ikään saatettava nimenomaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä. Direktiivin 17 artiklan 7, 8 ja 9 kohta on muotoiltu tulokseen liittyviksi velvoitteiksi. Näin ollen jäsenvaltioiden olisi täytäntöönpanosäädöksissään varmistettava, että mikäli nämä velvoitteet ovat ristiriidassa toisaalla 17 artiklassa tai erityisesti sen 4 kohdassa vahvistettujen säännösten kanssa, näitä velvoitteita sovelletaan ensisijaisesti.

Direktiivin 17 artiklan 7 kohdassa säädetään, että kun verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajat tekevät oikeudenhaltijoiden kanssa 17 artiklan 4 kohdan mukaisesti yhteistyötä luvattoman sisällön välttämiseksi, tällainen yhteistyö ei saa johtaa siihen, että estetään käyttäjien palveluun lataamien sellaisten teosten tai muun aineiston saatavuus, jotka eivät loukkaa tekijänoikeutta ja lähioikeuksia.

Direktiivin 17 artiklan 8 kohdan mukaan 17 artiklan soveltaminen ei saa johtaa yleiseen seurantavelvoitteeseen. Direktiivin 17 artiklan 9 kohdassa säädetään muun muassa, että direktiivi ei saa millään tavoin vaikuttaa oikeutettuun käyttöön, kuten unionin oikeudessa säädettyjen poikkeusten tai rajoitusten nojalla tapahtuvaan käyttöön, eikä se saa johtaa yksittäisten käyttäjien tunnistamiseen eikä henkilötietojen käsittelyyn paitsi, jos se tapahtuu direktiivin 2002/58/EY ja asetuksen (EU) 2016/679 mukaisesti. Johdanto-osan 85 kappaleessa täsmennetään lisäksi, että henkilötietojen käsittelyssä olisi kunnioitettava perusoikeuksia, mukaan lukien oikeus yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen ja oikeus henkilötietojen suojaan, ja siinä on noudatettava direktiiviä 2002/58/EY ja asetusta (EU) 2016/679. Pannessaan 17 artiklan täytäntöön jäsenvaltioiden on noudatettava unionin tietosuojasäännöstöä erityisesti siltä osin kuin on kyse mahdollisista teknisistä toimenpiteistä, joita palveluntarjoajat toteuttavat tehdessään oikeudenhaltijoiden kanssa yhteistyötä 17 artiklan 4 kohdan mukaisesti, sekä käyttäjien 17 artiklan 9 kohdan mukaisen valitus- ja oikeussuojamekanismin yhteydessä. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava näiden sääntöjen asianmukainen soveltaminen saattaessaan 17 artiklan osaksi kansallista lainsäädäntöään.

III. DIREKTIIVIN 17 ARTIKLAN SOVELTAMISALAAN KUULUVAT PALVELUNTARJOAJAT: 2 ARTIKLAN 6 KOHTA

Direktiivin 17 artiklaa sovelletaan sen 2 artiklan 6 kohdan ensimmäisessä alakohdassa määriteltyihin verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajiin. Verkkosisällönjakopalvelujen tarjoaja määritellään sellaiseksi tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajaksi, jonka päätarkoituksena tai

yhtenä päätarkoituksena on säilyttää suuri määrä käyttäjiensä palveluun lataamia tekijänoikeudella suojattuja teoksia tai muuta suojattua aineistoa, jotka palvelu organisoi ja joita se promotoi voitontavoittelua varten, ja antaa yleisölle pääsy niihin.

Direktiivin 2 artiklan 6 kohdan toisessa alakohdassa luetellaan joitakin palveluntarjoajia ja/tai palveluja, jotka eivät ole direktiivissä tarkoitettuja verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajia ja jotka eivät näin ollen kuulu 17 artiklan soveltamisalaan. Soveltamisalan ulkopuolelle jääviä palveluja ovat seuraavat: voittoa tavoittelemattomat verkkoensyklopediat, voittoa tavoittelemattomat koulutusalan tai tieteelliset tietovarastot, avoimen lähdekoodin ohjelmistojen kehitys- ja jakoalustat, direktiivissä (EU) 2018/1972 määritellyt sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajat, verkossa toimivat markkinapaikat, yritystenväliset pilvipalvelut sekä pilvipalvelut, joihin käyttäjät voivat ladata sisältöä omaan käyttöönsä.

Oikeusvarmuuden takaamiseksi jäsenvaltioiden olisi vahvistettava täytäntöönpanosäädöksissään nimenomaisesti 2 artiklan 6 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun ”verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajan” määritelmä kokonaisuudessaan ja suljettava nimenomaisesti 2 artiklan 6 kohdan toisessa alakohdassa luetellut palveluntarjoajat soveltamisalan ulkopuolelle sekä täsmennettävä johdanto-osan 62 kappaleen valossa, että tämä soveltamisalan ulkopuolelle jätettyjen palveluntarjoajien luettelo ei ole tyhjentävä. Jäsenvaltiot eivät voi ylittää eli laajentaa eivätkä kaventaa määritelmän soveltamisalaa.

Tulkinnan helpottamiseksi jäsenvaltioita kehotetaan lisäksi saattamaan määritelmän eri osat osaksi kansallista lainsäädäntöään ja soveltamaan niitä johdanto-osan 61, 62 ja 63 kappaleen valossa, sillä nämä kappaleet sisältävät tärkeitä selvennyksiä siitä, minkä tyyppiset palveluntarjoajat kuuluvat tai eivät kuulu määritelmän soveltamisalaan. Kuten johdanto-osan 62 kappaleessa selitetään, 17 artiklaa on tarkoitus soveltaa sellaisiin verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajiin, joilla on tärkeä rooli verkkosisältömarkkinoilla siksi, että ne kilpailevat samoista yleisöistä muiden verkkosisältöpalvelujen kanssa, kuten verkkopohjaisten äänen ja videon suoratoistopalvelujen kanssa. Johdanto-osan 62 kappaleessa todetaan myös, että palveluntarjoajien, joiden päätarkoituksena on harjoittaa tai helpottaa tekijänoikeuspiratismia, ei pitäisi voida hyötyä 17 artiklassa säädetystä vastuuta koskevasta poikkeusmekanismista.[6]

Jäsenvaltioiden olisi myös pidettävä mielessä, että johdanto-osan 63 kappaleessa todetaan, että verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajan kuuluminen 17 artiklan soveltamisalaan olisi määritettävä tapauskohtaisesti.

Jotta palveluntarjoajan voidaan katsoa kuuluvan verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajan määritelmän ja 17 artiklassa säädetyn järjestelmän soveltamisalaan, sen on täytettävä kumulatiivisesti kaikki seuraavat määritelmän edellytykset:

[6] Useat sidosryhmät painottivat, että jäsenvaltioiden on tärkeää saattaa nämä johdanto-osan 62 kappaleen seikat osaksi kansallista lainsäädäntöään.

- se on direktiivin (EU) 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan b alakohdassa määritelty tietoyhteiskunnan palvelu[7]
- sen päätarkoituksena tai yhtenä päätarkoituksena on
    - säilyttää ja antaa yleisön saataville
    - suuri määrä tekijänoikeudella suojattuja teoksia tai muuta suojattua aineistoa,
    - jotka sen käyttäjät ovat ladanneet palveluun
    - ja jotka se organisoi ja joita se promotoi voitontavoittelua varten.

Tietoyhteiskunnan palvelun päätarkoitukseksi (tai yhdeksi päätarkoitukseksi) olisi katsottava palveluntarjoajan tarjoama keskeinen tai pääasiallinen toiminto tai sen keskeinen tai pääasiallinen rooli (tai yksi näistä).[8] Päätarkoituksen tai yhden päätarkoituksen arvioinnin olisi oltava riippumaton teknologiasta ja liiketoimintamallista, jotta se pätee myös tulevaisuudessa.

Määritelmän mukaan palveluntarjoaja säilyttää sisältöä ja antaa yleisölle pääsyn siihen. Säilyttämisellä tarkoitetaan sisällön varastointia pidempään kuin tilapäisesti, ja pääsyn antaminen yleisölle viittaa säilytettyyn sisältöön, johon yleisölle annetaan pääsy.

”Suurta määrää” ei määritetä direktiivissä tarkemmin. Myöskään jäsenvaltioiden ei pitäisi määrittää ”suurta määrää” tarkasti kansallisessa lainsäädännössään, jotta vältetään lainsäädännön hajanaisuus, sillä tällöin eri jäsenvaltioiden lainsäädännön soveltamisalaan voisi kuulua eri palveluntarjoajia. Kuten johdanto-osan 63 kappaleessa selitetään, arvio siitä, säilyttääkö verkkosisällönjakopalvelujen tarjoaja *suuren määrän* käyttäjiensä palveluun lataamia tekijänoikeudella suojattuja teoksia tai muuta suojattua aineistoa ja antaako se pääsyn niihin, olisi tehtävä tapauskohtaisesti ja siinä olisi otettava huomioon yhdistelmä eri osatekijöitä, kuten palveluntarjoajan yleisö ja käyttäjien palveluun lataamien tiedostojen lukumäärä kaikkiaan. Näin ollen tietoyhteiskunnan palvelun ei voida katsoa kuuluvan 17 artiklan soveltamisalaan pelkästään yhden mainitun osatekijän tarkastelun perusteella.

Tietoyhteiskunnan palvelun on myös organisoitava ja promotoitava käyttäjiensä palveluun lataamaa sisältöä *voitontavoittelua varten*, jotta sen voidaan katsoa kuuluvan määritelmän soveltamisalaan. Johdanto-osan 63 kappaleessa todetaan, että palveluun ladatusta sisällöstä saatava voitto voidaan saada joko suoraan tai välillisesti organisoimalla se ja promotoimalla sitä laajemman yleisön houkuttelemiseksi, myös luokittelemalla se ja käyttämällä siinä kohdennettua promootiota. Voitontavoittelutarkoitusta ei pitäisi pitää itsestäänselvyytenä vain sillä perusteella, että palvelu on talouden toimija, tai sen oikeudellisen muodon perusteella. Voitontavoittelutarkoituksen on liityttävä voittoihin, jotka on saatu käyttäjien palveluun lataaman sisällön organisoinnista ja promotoinnista laajemman yleisön houkuttelemiseksi esimerkiksi, mutta ei ainoastaan, sijoittamalla mainoksia käyttäjien palveluun lataaman

[7] Tietoyhteiskunnan palvelulla tarkoitetaan ”kaikkia etäpalveluina sähköisessä muodossa palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavia palveluja, joista tavallisesti maksetaan korvaus”.

[8] Esimerkiksi verkossa toimivat markkinapaikat voivat antaa pääsyn suureen määrään tekijänoikeudella suojattuja teoksia, mutta niiden päätoimintaa ei ole tämä vaan verkossa tapahtuva vähittäiskauppa, kuten johdanto-osan 63 kappaleessa selitetään.

sisällön viereen. Pelkästään maksun perimistä[9] käyttäjiltä näiden sisällön säilyttämisestä aiheutuvien toimintakustannusten kattamiseksi tai lahjoitusten pyytämistä yleisöltä ei pitäisi sinällään pitää osoituksena voitontavoittelutarkoituksesta.[10] Kuten johdanto-osan 62 kappaleessa selitetään, määritelmän soveltamisalaan eivät kuulu palveluntarjoajat, joiden päätarkoituksena ei ole mahdollistaa sitä, että käyttäjät lataavat niiden palveluun suuren määrän tekijänoikeudella suojattua sisältöä ja jakavat sitä, saadakseen tästä toiminnasta voittoa. Jos tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoaja tarjoaa useampaa kuin yhtä palvelua, olisi varmistettava, että kutakin palvelua tarkastellaan erikseen sen määrittämiseksi, mitkä palveluntarjoajat kuuluvat 17 artiklan soveltamisalaan.

IV. 17 ARTIKLAN 1 JA 2 KOHTA: LUVAT

(i) Direktiivin 17 artiklan 1 kohdan mukaiset lupajärjestelyt

Verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien on hankittava lupa suorittaakseen 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun yleisölle välittämisen tai yleisön saataviin saattamisen. Käsitettä ”lupa” ei määritellä direktiivissä, vaan se olisi tulkittava 17 artiklan tavoitteen valossa. Direktiivin 17 artiklan 1 kohdassa ei määritetä, miten luvan voi saada oikeudenhaltijalta. Sekä 17 artiklan 1 kohdan teksti että sitä vastaava johdanto-osan 64 kappale on itse asiassa laadittu niin, että ne mahdollistavat lavean tulkinnan – lupa voidaan saada muun muassa lisensointisopimuksella. Jäsenvaltiot voivat säätää erilaisista lupajärjestelyistä edistääkseen lisensointimarkkinoiden kehittymistä, joka on yksi 17 artiklan päätavoitteista.

Direktiivin 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yleisölle välittäminen ja yleisön saataviin saattaminen olisi ymmärrettävä niin, että ne kattavat myös näiden toimien toteuttamiseksi tarvittavien kappaleiden valmistamisen. Jäsenvaltioiden ei pitäisi asettaa verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajille velvoitetta hankkia lupaa kappaleen valmistamiseen 17 artiklan yhteydessä.

Jäsenvaltioiden olisi myös säilytettävä oikeudenhaltijoiden mahdollisuus olla antamatta lupaa verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajille, kuten todetaan johdanto-osan 61 kappaleessa, jonka mukaan sopimusvapauteen ei saisi vaikuttaa eli oikeudenhaltijoita ei saisi velvoittaa antamaan valtuutusta tai tekemään lisensointisopimuksia.[11]

Tietyissä tapauksissa oikeudenhaltijat voivat esimerkiksi sallia sisältönsä käytön tietyissä palveluissa vastineeksi datasta tai myynninedistämistoimista. Lupa voidaan myöntää myös ilmaiseksi Creative Commons -lisenssin nojalla, tai se voidaan antaa samalla, kun oikeudenhaltija lataa omaa sisältöään verkkosisällönjakopalveluihin tai jakaa sitä näissä palveluissa.

---

[9] Näin voidaan menetellä tutkimusarkistojen tapauksessa.

[10] Useat käyttäjiä edustavat järjestöt korostivat, että tähän kysymykseen tarvitaan lisäselvennystä.

[11] Erityinen vastuujärjestelmä, jota sovelletaan 17 artiklan 4 kohdan nojalla silloin, kun lupaa ei myönnetä, kuvaillaan yksityiskohtaisesti jäljempänä kohdassa III.1.

Jäsenvaltioita kannustetaan myös ylläpitämään tai ottamaan käyttöön vapaaehtoisia mekanismeja, joilla helpotetaan sopimusten tekemistä oikeudenhaltijoiden ja palveluntarjoajien välillä. Tietyissä tapauksissa tai tietyillä aloilla voitaisiin harkita esimerkiksi vapaaehtoisia sovittelumekanismeja sellaisten osapuolten tukemiseksi, jotka ovat halukkaita pääsemään sopimukseen mutta joilla on vaikeuksia neuvottelujen yhteydessä.

Jäsenvaltiot voivat toteuttaa yksilöllisiä tai vapaaehtoisia kollektiivisia lisensointiratkaisuja. Sidosryhmien keskusteluissa kävi esimerkiksi ilmi, että musiikkialalla tietyt oikeudenhaltijat, kuten levy-yhtiöt omien oikeuksiensa osalta ja mahdollisesti myös sellaisten esittävien taitelijoiden ja musiikkikustantajien oikeuksien osalta, joilla on hallussaan tekijöiden (lauluntekijöiden) oikeudet, lisensoivat oikeudet tänä päivänä yleensä suoraan. Muiden tekijöiden oikeuksia hallinnoivat pääasiassa yhteishallinnointiorganisaatiot. Kollektiivista lisensointia käytetään laajalti myös kuvataiteen alalla (lukuun ottamatta valokuvia), mutta vain vähän elokuva-alalla, jolla on tavallisempaa, että elokuvatuottajat lisensoivat oikeudet suoraan. Jos oikeudenhaltija on valtuuttanut yhteishallinnointiorganisaation hallinnoimaan oikeuksiaan, tämä yhteishallinnointiorganisaatio voi tehdä verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien kanssa direktiivissä 2014/26/EU määriteltyjen sääntöjen mukaisesti lisensointisopimuksia edustamansa kokoelman osalta. Kollektiivinen lisensointi voi siten helpottaa lupien saamista suurelta määrältä oikeudenhaltijoita.

Vaikutukseltaan laajennettuja kollektiivisia lisenssejä voitaisiin harkita tietyissä tapauksissa ja tietyillä aloilla edellyttäen, että ne täyttävät kaikki EU:n lainsäädännössä ja erityisesti direktiivin 12 artiklassa säädetyt edellytykset. Tällaisia järjestelyjä voitaisiin soveltaa erityisesti silloin, kun on erityisen vaikeaa yksilöidä kaikkia oikeudenhaltijoita ja kun transaktiokustannukset, jotka aiheutuvat oikeuksien selvityksestä erikseen jokaisen oikeudenhaltijan kanssa, ovat kohtuuttoman korkeat (johdanto-osan 45 kappale). Jos jäsenvaltiot haluavat sallia vaikutukseltaan laajennettujen kollektiivisten lisenssien käytön 17 artiklan yhteydessä, niiden on saatettava direktiivin 12 artikla osaksi kansallista lainsäädäntöään. Siinä säädetään useista vaikutukseltaan laajennetun kollektiivisen lisensoinnin käyttöä koskevista suojakeinoista. Vaikutukseltaan laajennettua kollektiivista lisensointia koskevat järjestelmät, joita kansallisella tasolla voidaan ottaa käyttöön 17 artiklassa tarkoitettuja käyttötarkoituksia varten, kattavat ainoastaan kansallisen käytön.[12]

(ii) Käyttäjiä koskevat luvat

Jäsenvaltioiden olisi pantava lainsäädännössään nimenomaisesti täytäntöön 17 artiklan 2 kohta, jonka mukaan verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajalle myönnetty lupa kattaa myös palvelujen käyttäjien suorittamia tekoja silloin, i) kun he eivät toimi kaupallisin perustein tai ii) kun heidän toimintansa ei tuota merkittäviä tuloja. Tämän säännöksen tarkoituksena on taata oikeusvarmuus mahdollisimman monelle käyttäjälle silloin, kun he lataavat palveluihin tekijänoikeudella suojattua sisältöä.

[12] Komissio antaa direktiivin 12 artiklan 6 kohdan mukaisesti vuoden 2021 aikana kertomuksen vaikutukseltaan laajennettujen lisenssien käytöstä.

Tämän säännöksen mukaan palveluntarjoajille myönnettyjen lupien olisi katettava luvan aineelliseen soveltamisalaan kuuluvat, jompaankumpaan näistä kahdesta ryhmästä (toimijat, jotka eivät toimi kaupallisin perustein *tai* joiden toiminta ei tuota merkittäviä tuloja) kuuluvien käyttäjien teot. Näistä ensin mainittuun tapaukseen voisi lukeutua sellainen sisällön jakaminen, jonka tarkoituksena ei ole voiton tavoittelu, esimerkiksi käyttäjän ladatessa palveluun kotivideon, jonka taustalla on musiikkia. Jälkimmäinen tapaus voisi kattaa esimerkiksi käyttäjät, jotka lataavat palveluihin opetusvideoita, jotka sisältävät musiikkia tai kuvia ja jotka tuottavat rajallisesti mainostuloja. Jotta lupa kattaa käyttäjän, riittää, että hän täyttää jommankumman näistä edellytyksistä. Sitä vastoin käyttäjät, jotka toimivat kaupallisin perustein ja/tai saavat merkittäviä tuloja palveluun lataamastaan sisällöstä, eivät kuulu tämän luvan soveltamisalan piiriin tai lupa ei kata heitä (paitsi jos osapuolet ovat nimenomaisesti sopineet sopimuksen nojalla, että lupa kattaa nämä käyttäjät).

Jäsenvaltioiden ei pidä asettaa määrällisiä raja-arvoja pannessaan täytäntöön ”merkittävien tulojen” käsitteen. Tätä käsitettä olisi tarkasteltava tapauskohtaisesti ottaen huomioon kaikki asianomaisen käyttäjän toimintaan liittyvät seikat.

Jäsenvaltioiden olisi pantava 17 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun luvan käsite täytäntöön johdanto-osan 69 kappaleen valossa. Tämän johdanto-osan kappaleen mukaan verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien ei tarvitse hankkia erillistä lupaa, jos oikeudenhaltija on nimenomaisesti antanut käyttäjille luvan ladata tiettyä sisältöä palveluihin. Tässä tapauksessa yleisölle välittäminen, mukaan lukien yleisön saataviin saattaminen, on luvallista käyttäjille annetun luvan soveltamisalalla. Oikeudenhaltijoita voitaisiin kehottaa antamaan palveluntarjoajille tietoja erikseen myöntämistään luvista. Johdanto-osan 69 kappaleessa todetaan myös, että verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien eduksi ei pidä tehdä sellaista olettamaa, että käyttäjät ovat hankkineet kaikki asiaankuuluvat luvat lataamansa sisällön suhteen.

Oikeusvarmuuden parantamiseksi jäsenvaltiot voisivat kannustaa sekä verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajia että oikeudenhaltijoita antamaan käyttäjille tietoa oikeudenhaltijoiden luvan kattamasta sisällöstä jättäen kaikkien asianomaisten osapuolten päätettäväksi, millä tavalla käyttäjille olisi parasta ilmoittaa luvan voimassaolosta. Tällainen avoimuus voisi auttaa välttämään oikeutetun käytön estämiseen liittyvää riskiä (ks. VI jakso).

V. DIREKTIIVIN 17 ARTIKLAN 4 KOHTA – ERITYINEN VASTUUMEKANISMI LUVAN PUUTTUESSA

Direktiivin 17 artiklan 4 kohdan mukaista erityistä vastuumekanismia sovelletaan ainoastaan silloin, kun 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulle verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien suorittamalle, palvelun käyttäjien tekoihin liittyvälle yleisölle välittämiselle ei ole annettu lupaa. Tämä tarkoittaa, että mitä enemmän 17 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisia lupia myönnetään, sitä harvemmin 17 artiklan 4 kohdan mukaiseen mekanismiin on tarpeen turvautua.

Direktiivin 17 artiklan 4 kohdassa esitetään kolme kumulatiivista edellytystä, joihin palveluntarjoajat voivat vedota suojautuakseen vastuuseen joutumiselta: Palveluntarjoajien on osoitettava, että ne ovat a) toteuttaneet toimia parhaansa mukaan saadakseen luvan, b) toteuttaneet toimia parhaansa mukaan huolellista ammatinharjoittamista koskevien toimialan korkeatasoisten vaatimusten mukaisesti varmistaakseen, että tietyt teokset ja muu aineisto, joista oikeudenhaltijat ovat antaneet palveluntarjoajille merkitykselliset ja tarvittavat tiedot, eivät ole saatavissa, sekä c) toimineet oikeudenhaltijoilta riittävän perustellun ilmoituksen saatuaan viipymättä sisällön saannin estämiseksi tai sen poistamiseksi verkkosivustoiltaan sekä toteuttaneet parhaansa mukaan toimia estääkseen ilmoituksen kohteena olevien teosten tulevat lataukset palveluun.

Direktiivin 17 artiklan 4 kohtaan sovelletaan 17 artiklan 5 kohdassa säädettyä suhteellisuusperiaatetta, jonka mukaan muun muassa seuraavat seikat voidaan ottaa huomioon:

(a) palvelun tyyppi, yleisö ja koko sekä palvelun käyttäjien palveluun lataamien teosten tai muun aineiston tyyppi; ja
(b) soveltuvien ja vaikuttavien keinojen saatavuus ja niiden kustannukset palveluntarjoajille.

Käsitettä ”toimien toteuttaminen parhaansa mukaan” ei ole määritelty eikä siinä viitata kansalliseen lainsäädäntöön, eli se on itsenäinen EU:n lainsäädännön käsite ja jäsenvaltioiden olisi saatettava se osaksi kansallista lainsäädäntöään tämän ohjeistuksen mukaisesti ja tulkittava sitä 17 artiklan tavoitteiden ja tekstin valossa.

Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että 17 artiklan 5 kohdassa mainittu suhteellisuusperiaate otetaan huomioon arvioitaessa, onko verkkosisällönjakopalvelujen tarjoaja toteuttanut toimia parhaansa mukaan 17 artiklan 4 kohdan a ja b alakohdan mukaisesti ja noudattanut 17 artiklan 4 kohdan c alakohtaa. Tämä on tärkeää erityisesti palveluntarjoajien elinkeinovapauden suojelemiseksi.

Jäsenvaltioiden olisi myös pidettävä mielessä, että 17 artiklan 4 kohta ei vaikuta 17 artiklan 7 kohdan mukaisiin velvoitteisiin, jotta varmistetaan, että palveluntarjoajien ja oikeudenhaltijoiden yhteistyö ei vaikuta oikeutettuun käyttöön, eikä 17 artiklan 8 kohdan mukaisiin velvoitteisiin, joiden mukaan 17 artiklaa ei saisi saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä eikä soveltaa tavalla, joka johtaa yleiseen seurantavelvoitteeseen. Direktiivin 17 artiklan 4 kohta ei myöskään vaikuta 17 artiklan 9 kohdan mukaiseen yleiseen velvoitteeseen, jonka mukaan direktiivi ei saa millään tavoin vaikuttaa oikeutettuun käyttöön. IV jaksossa selitetään, mitä ”toimien toteuttaminen parhaansa mukaan” voisi tarkoittaa käytännössä.

1. PALVELUNTARJOAJIEN PARHAANSA MUKAAN TOTEUTTAMAT TOIMET LUVAN SAAMISEKSI (17 ARTIKLAN 4 KOHDAN A ALAKOHTA)

Direktiivin 17 artiklan 4 kohdan a alakohdan ensimmäinen edellytys on, että palveluntarjoajat ovat vastuussa luvattomasta yleisölle välittämisestä, mukaan lukien tekijänoikeudella ja

lähioikeuksilla suojatun sisällön saattaminen yleisön saataville, paitsi jos palveluntarjoajat osoittavat, että ne ovat toteuttaneet toimia parhaansa mukaan saadakseen luvan.

Palveluntarjoajien toimet oikeudenhaltijoiden tavoittamiseksi ja/tai keskusteluyhteyden luomiseksi heihin on arvioitava tapauskohtaisesti sen määrittämiseksi, ovatko ne toteuttaneet parhaansa mukaan toimia luvan saamiseksi. Tässä olisi otettava huomioon esimerkiksi sellaisia osatekijöitä kuin eri alojen erityiset markkinakäytännöt (kuten se, onko kollektiivinen hallinnointi yleinen käytäntö alalla) tai vapaaehtoiset sovittelumekanismit ja muut toimenpiteet, joita jäsenvaltiot ovat mahdollisesti toteuttaneet lupien helpottamiseksi.

Osoittaakseen, että ne ovat toteuttaneet toimia parhaansa mukaan, palveluntarjoajien olisi vähintään pyrittävä luomaan ennakoivasti keskusteluyhteys sellaisiin oikeudenhaltijoihin, jotka voidaan tunnistaa ja joiden sijainti voidaan selvittää helposti, erityisesti niihin oikeudenhaltijoihin, jotka edustavat laajaa valikoimaa teoksia tai muuta aineistoa. Kaikkien verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien osalta vähimmäisvaatimuksena olisi pidettävä erityisesti yhteyden ottamista ennakoivasti direktiivin 2014/26/EU mukaisesti toimiviin yhteishallinnointiorganisaatioihin luvan saamiseksi.

Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti ja ottaen huomioon käyttäjien verkkoon lataaman sisällön määrän ja kirjon ei pitäisi kuitenkaan odottaa, että palveluntarjoajat pyrkivät ennakoivasti tavoittamaan sellaiset oikeudenhaltijat, jotka eivät ole kohtuullisin toimenpitein helposti tunnistettavissa. Oikeudenhaltijoiden tunnistamisen ja lupien myöntämisen helpottamiseksi jäsenvaltiot voivat kannustaa kehittämään soveltuvissa tapauksissa ja tietosuojasääntöjä noudattaen oikeudenhaltijoiden rekistereitä, joista verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajat voisivat etsiä tietoja.

Oikeudenhaltijoiden tavoittamiseksi ja sitä kautta tarvittavien lupien saamiseksi toteutettuja toimia olisi arvioitava tapauskohtaisesti ottaen huomioon erityisesti palvelun koko ja yleisö sekä eri sisältötyypit, joita se saattaa saataville, mukaan lukien erityistilanteet, joissa jotkin sisältötyypit esiintyvät palvelussa vain harvoin. Kun kyseessä on suuri palveluntarjoaja, jolla on merkittävä yleisö useissa tai kaikissa jäsenvaltioissa, voidaan odottaa, että se pyrkii tavoittamaan suuren määrän oikeudenhaltijoita lupien saamiseksi, kun taas sellaisten pienempien palveluntarjoajien tapauksessa, joilla on rajallinen tai kansallinen yleisö, voidaan odottaa, että palveluntarjoaja ottaa ennakoivasti yhteyttä vain merkittävimpiin yhteishallinnointiorganisaatioihin ja mahdollisesti muutamiin muihin helposti tunnistettaviin oikeudenhaltijoihin. Näiden pienempien palveluntarjoajien olisi varmistettava, että muut oikeudenhaltijat voivat tavoittaa ne helposti esimerkiksi antamalla verkkosivustollaan selkeät yhteystiedot tai kussakin tapauksessa käytettävät yhteydenottokanavat. Niiden on keskusteltava kaikkien oikeudenhaltijoiden kanssa, jotka lähestyvät niitä tarjotakseen lisenssiä.

Direktiivin 17 artiklan 6 kohdassa säädetään erityisestä vastuujärjestelmästä sellaisia uusia verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajia varten, joiden vuosiliikevaihto on alle 10 miljoonaa euroa (ks. IV jakso). Näidenkin verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien on kuitenkin toteutettava 17 artiklan 4 kohdan a alakohdan mukaisesti parhaansa mukaan toimia

saadakseen luvan. Sen vuoksi tapauskohtainen arviointi on olennaisen tärkeä, jotta varmistetaan, että tämä velvoite ei aiheuta startup-yrityksille kohtuutonta rasitetta.

Kun palveluntarjoaja ottaa yhteyttä oikeudenhaltijaan mutta tämä kieltäytyy neuvottelemasta luvan myöntämisestä sisältöönsä tai hylkää vilpittömässä mielessä tehdyt kohtuulliset tarjoukset, palveluntarjoajan olisi katsottava noudattaneen 17 artiklan 4 kohdan a alakohdan mukaista velvoitetta eli toteuttaneen toimia parhaansa mukaan. Jotta palveluntarjoaja ei joutuisi vastuuseen, mikäli luvatonta sisältöä on saatavissa sen palvelussa, sen olisi silti osoitettava toteuttaneensa parhaansa mukaan 17 artiklan 4 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitettuja toimia.

Verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien olisi keskusteltava niiden oikeudenhaltijoiden kanssa, jotka tarjoavat lupaa sisältöönsä, riippumatta siitä, onko oikeudenhaltijan sisältötyyppi (esimeriksi musiikki, audiovisuaalinen sisältö, kuvat tai teksti) yleinen vai vähemmän yleinen palveluntarjoajan verkkosivustolla (esimerkiksi kuvat tai teksti videonjakoalustalla).

Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti sisällön määrä ja tyyppi, mukaan lukien se, onko se palveluntarjoajan verkkosivustolla yleistä sisältöä, olisi kuitenkin otettava huomioon arvioitaessa, onko palveluntarjoaja toteuttanut parhaansa mukaan toimia luvan saamiseksi.

Johdanto-osan 61 kappaleen mukaisesti lisensointisopimuksista neuvoteltaessa olisi pyrittävä siihen, että sopimukset ovat oikeudenmukaisia ja ne säilyttävät kohtuullisen tasapainon molempien osapuolten kannalta. Oikeudenhaltijoiden ja verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien olisi pyrittävä tekemään sopimus mahdollisimman nopeasti. Johdanto-osan 61 kappaleessa todetaan myös, että oikeudenhaltijoiden olisi saatava asianmukainen korvaus suojattujen teostensa tai muun suojatun aineistonsa käytöstä.

Näin ollen ilmaisun ”toimien toteuttaminen parhaansa mukaan” olisi käsitettävä myös verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien yhteistyössä oikeudenhaltijoiden kanssa toteuttamat toimet neuvottelujen läpikäymiseksi vilpittömässä mielessä ja oikeudenmukaisten lisensointisopimusten tekemiseksi. Tätä varten palveluntarjoajien olisi oltava avoimia oikeudenhaltijoita kohtaan niiden kriteerien suhteen, joita ne aikovat käyttää sopimuksen kattaman sisällön tunnistamiseksi ja korvauksen maksamiseksi, erityisesti silloin, kun palveluntarjoajat käyttävät sisällöntunnistusteknologiaa raportoidakseen lisensoidun sisällön käytöstä, ja niiden olisi pyrittävä mahdollisimman kattavaan sopimukseen oikeudenhaltijoiden kanssa.

Jos palveluntarjoaja kieltäytyy tekemästä sopimusta oikeudenmukaisin ehdoin tarjotusta lisenssistä ja siten, että sopimus säilyttää kohtuullisen tasapainon osapuolten välillä, voidaan katsoa, että tällainen palveluntarjoaja ei ole toteuttanut parhaansa mukaan toimia saadakseen luvan. Toisaalta palveluntarjoajia ei pitäisi velvoittaa hyväksymään sellaisia tarjottuja sopimuksia, joiden ehdot eivät ole oikeudenmukaisia ja jotka eivät säilytä tasapainoa osapuolten välillä. Se, millaiset ovat oikeudenmukaiset ehdot ja mikä on kohtuullinen tasapaino osapuolten välillä, ratkaistaan tapauskohtaisesti.

Oikeuksien lisensioinnista yhteishallinnointiorganisaatioiden kanssa käytäviin neuvotteluihin sovelletaan direktiivin 2014/26/EU 16 artiklassa säädettyjä velvoitteita, joihin kuuluu muun muassa neuvottelujen käyminen vilpittömässä mielessä sekä objektiivisten ja syrjimättömien kriteereiden perusteella määritettyjen tariffien käyttö.[13]

2. PALVELUNTARJOAJIEN PARHAANSA MUKAAN TOTEUTTAMAT TOIMET SEN VARMISTAMISEKSI, ETTÄ TIETTY SUOJATTU SISÄLTÖ EI OLE SAATAVISSA (17 ARTIKLAN 4 KOHDAN B ALAKOHTA)

Toinen 17 artiklan 4 kohdassa säädetty edellytys on, että jos lupaa ei myönnetä, verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien tulisi olla vastuussa yleisölle välittämisestä, mukaan lukien niiden käyttäjien sisällön saattaminen yleisön saataville, paitsi jos palveluntarjoajat osoittavat, että ne ovat toteuttaneet toimia parhaansa mukaan huolellista ammatinharjoittamista koskevien toimialan korkeatasoisten vaatimusten mukaisesti varmistaakseen, että tietyt teokset ja muu aineisto, joista oikeudenhaltijat ovat antaneet palveluntarjoajille merkitykselliset ja tarvittavat tiedot, eivät ole saatavissa.

Pannessaan 17 artiklan 4 kohdan b alakohdan täytäntöön kansallisessa lainsäädännössään jäsenvaltioiden olisi pidettävä mielessä, että tähän säännökseen sovelletaan 17 artiklan 5 kohdassa säädettyä suhteellisuusperiaatetta.

Direktiivin 17 artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaisesti palveluntarjoajien on toteutettava toimia parhaansa mukaan vain sen varmistamiseksi, että tietyt teokset ja muu aineisto, joista oikeudenhaltijat ovat antaneet niille ”merkitykselliset ja tarvittavat tiedot”, eivät ole saatavissa. Johdanto-osan 66 kappaleessa täsmennetään, että jos oikeudenhaltijat eivät anna 17 artiklan 4 kohdan vaatimusten mukaisia tietoja, palveluntarjoajien ei pitäisi olla vastuussa luvattomasta palveluun lataamisesta. Ilman näitä tietoja verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajat eivät voi toteuttaa toimia. Sen vuoksi verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien ja oikeudenhaltijoiden välinen yhteistyö on keskeisessä roolissa 17 artiklan 4 kohdan b alakohdan tehokkaan vaikutuksen varmistamiseksi.

Jäsenvaltioiden olisi saatettava ”merkityksellisten ja tarvittavien tietojen” käsite osaksi kansallista lainsäädäntöään tämän ohjeistuksen ja 17 artiklan tavoitteiden mukaisesti. Sitä, ovatko oikeudenhaltijan antamat tiedot sekä merkityksellisiä että tarvittavia, olisi arvioitava tapauskohtaisesti. Oikeudenhaltijoiden olisi myös voitava toimittaa nämä tiedot valtuuttamiensa kolmansien osapuolten välityksellä.

Direktiivin 17 artiklan 4 kohdan b alakohdassa tarkoitetut merkitykselliset ja tarvittavat tiedot olisi annettava etukäteen.

Direktiivin 17 artiklan 4 kohdan b alakohta olisi pantava täytäntöön teknologianeutraalilla tavalla ja tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottaen. Näin ollen jäsenvaltioiden ei pitäisi

[13] Tämä velvoite ei kuitenkaan estä yhteishallinnointiorganisaatioita tarjoamasta yksilöllistettyjä lisenssejä innovatiivisille verkkopalvelujen tarjoajille, mikä on tärkeä seikka uusien verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien kanssa käytävien neuvottelujen kannalta.

täytäntöönpanosäädöksissään sallia jotakin tiettyä teknistä ratkaisua eikä myöskään määrätä palveluntarjoajia toteuttamaan tiettyjä teknisiä ratkaisuja sen osoittamiseksi, että nämä ovat toteuttaneet toimia parhaansa mukaan.

Verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien on toimittava huolellista ammatinharjoittamista koskevien toimialan korkeatasoisten vaatimusten mukaisesti toteuttaessaan parhaansa mukaan toimia ratkaisujen täytäntöönpanemiseksi sen varmistamiseksi, että tietty luvaton sisältö, josta on annettu merkitykselliset ja tarvittavat tiedot, ei ole saatavissa. Kuten johdanto-osan 66 kappaleessa painotetaan, arvioitaessa, onko verkkosisällönjakopalvelujen tarjoaja toteuttanut toimia parhaansa mukaan, ”olisi otettava huomioon, onko palveluntarjoaja toteuttanut kaikki toimet, jotka huolellinen toimija toteuttaisi saavuttaakseen tavoitellun tuloksen eli luvattomien teosten tai muun suojatun aineiston saatavuuden estämisen verkkosivustollaan, ottaen huomioon toimialan parhaat käytännöt sekä toteutettujen toimien vaikuttavuus kaikkien asiaan liittyvien tekijöiden ja kehityskulkujen valossa”.

Näin ollen on erityisen tärkeää tarkastella markkinoilla kulloinkin noudatettavia toimialan käytäntöjä, kun pyritään määrittämään, onko verkkosisällönjakopalvelujen tarjoaja toteuttanut toimia parhaansa mukaan huolellista ammatinharjoittamista koskevien toimialan korkeatasoisten vaatimusten mukaisesti. Tämä käsittää myös teknologian tai tiettyjen teknologisten ratkaisujen käytön. Kuten johdanto-osan 66 kappaleessa selvennetään, ”palveluntarjoajien toteuttamien toimien olisi oltava vaikuttavia suhteessa asetettuihin tavoitteisiin”. Verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien olisi kuitenkin voitava vapaasti valita, mitä teknologiaa tai ratkaisua ne hyödyntävät omassa tilanteessaan noudattaakseen velvoitetta, joka koskee toimien toteuttamista parhaansa mukaan.

Tässä ohjeistuksessa ei pyritä suosittelemaan minkään tietyn teknologian käyttöä tai mitään tiettyä ratkaisua. Oikeudenhaltijoille ja palveluntarjoajille olisi sallittava liikkumavaraa sopia molempien osapuolten kannalta toimivista yhteistyöjärjestelyistä, joilla pyritään varmistamaan, ettei luvatonta sisältöä ole saatavissa. Nämä järjestelyt todennäköisesti kehittyvät ajan mittaan, erityisesti jos ne perustuvat teknologiaan. Esimerkiksi sisällöntunnistuksen kaltaisen teknologian käytön ei periaatteessa itsessään pitäisi edellyttää palveluun sisältöään lataavien käyttäjien tunnistamista, mutta silloin kun näin on, on noudatettava asiaankuuluvia tietosuojasääntöjä, tietojen minimoinnin ja käyttötarkoituksen rajoittamisen periaatteet mukaan lukien.

Ajankohtaisten markkinakäytäntöjen osalta komission toteuttamassa sidosryhmien vuoropuhelussa kävi ilmi, että sisällöntunnistusteknologiaa käytetään nykyään yleisesti tekijänoikeudella suojatun sisällön hallinnoimiseksi ainakin suurimpien verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien keskuudessa ja tietyntyyppisten sisältöjen osalta. Ns. fingerprinting[14] eli sisällöntunnistusteknologia, jossa sisältö merkitään tunnisteilla, näyttää olevan suurimpien palveluntarjoajien keskuudessa yleisesti käytössä video- ja äänisisällön

14 Tämä teknologia perustuu oikeudenhaltijan teoksesta luotuun tunnisteeseen, jota verrataan käyttäjien palveluun lataamaan sisältöön.

osalta. Tätä nimenomaista teknologiaa ei kuitenkaan pitäisi pitää markkinoiden vakiomenetelmänä ainakaan pienempien palveluntarjoajien keskuudessa.

Sidosryhmien vuoropuhelussa mainittiin myös muita teknologioita, joiden avulla voidaan havaita luvatonta sisältöä. Näitä teknologioita ovat muun muassa sisällön tiivistäminen eli hashing[15], vesileiman[16] tai metadatan[17] käyttö, avainsanahaku[18] sekä eri teknologioiden yhdistelmä. Jotkin palveluntarjoajat ovat kehittäneet omia ratkaisujaan, kun taas osa ostaa näitä palveluja kolmansilta osapuolilta. Sen vuoksi on odotettavissa, että monissa tapauksissa palveluntarjoajat turvautuvat (jatkossakin) erilaisiin teknisiin välineisiin noudattaakseen niille 17 artiklan 4 kohdan b alakohdassa asetettua velvoitetta.

Arvio siitä, onko verkkosisällönjakopalvelujen tarjoaja toteuttanut b alakohdan mukaisesti parhaansa mukaan toimia sellaisen suojatun sisällön osalta, josta on etukäteen annettu merkitykselliset ja tarvittavat tiedot, olisi tehtävä tapauskohtaisesti 17 artiklan 5 kohdassa säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti ja noudattaen 17 artiklan 7–9 kohtaa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien ei pitäisi odottaa käyttävän kaikkein kalleimpia tai kehittyneimpiä ratkaisuja, jos tämä olisi niiden tapauksessa kohtuutonta. Tämä pätee myös sisältöön, jonka asianomaiset oikeudenhaltijat ovat merkinneet sisällöksi, jonka saataville saattaminen voisi aiheuttaa heille merkittävää haittaa, kuten jäljempänä VI jaksossa selitetään. Ei voida myöskään sulkea pois sitä, että joissakin tapauksissa luvattoman sisällön saatavilla oleminen voidaan välttää ainoastaan oikeudenhaltijoiden ilmoituksen perusteella, kuten johdanto-osan 66 kappaleessa selitetään.[19] Tämä voi olla oikeasuhteista esimerkiksi sellaisen sisällön tapauksessa, jota varten teknologiaa ei ole helposti saatavilla markkinoilla tai se ei ole riittävän kehittynyttä kyseisenä ajankohtana.

Jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon seuraavat osatekijät:

- <u>Palvelun tyyppi, koko ja yleisö</u>: Suurempien palveluntarjoajien, joilla on merkittävä yleisö, voidaan odottaa hyödyntävän edistyneempiä ratkaisuja tai teknologioita kuin muiden palveluntarjoajien, joiden yleisö ja resurssit ovat rajalliset. Voi olla

[15] Hashing-teknologiassa tiedosto muutetaan numerosarjaksi, jota kutsutaan hash-koodiksi (*hashcode*). Tämän hash-koodin avulla voidaan tunnistaa käyttäjän verkkoon lataama sisältö ja havaita näin mahdollisesti luvaton sisältö. Joidenkin näkemysten mukaan hashing-teknologian ero fingerprinting-teknologiaan on se, että siinä luvattoman sisällön havaitseminen toimii erityisesti silloin, kun verkkoon ladattava tiedosto on identtinen hash-koodiksi muutetun teoksen kanssa (toisin kuin fingerprinting-menetelmässä, joka kykenee tunnistamaan jopa toisistaan eroavia tiedostoja).

[16] Vesileimamenetelmässä (*watermarking*) alkuperäinen tiedosto varustetaan nk. vesileimalla, jolloin se voidaan tunnistaa allekirjoituksen tavoin toimivan vesileiman perusteella, kun se ladataan palveluun.

[17] Metadatan käytön avulla voidaan seurata, onko tietty teos ladattu palveluun, sisältöä koskevan metadatan (esimerkiksi tekijän tai teoksen nimen) perusteella.

[18] Avainsanahaku mainittiin erityisesti pienempien palveluntarjoajien käyttämänä ratkaisuna. Tällaisilla palveluntarjoajilla ei välttämättä ole mahdollisuuksia ottaa käyttöön monimutkaisempia ja kalliimpia teknologioita. Avainsanahaku on teknologioista yksinkertaisin. Siinä palvelu etsii verkkosivustoltaan manuaalisesti esimerkiksi tietyn laulun tai esittäjän nimeä havaitakseen tekijänoikeutta mahdollisesti loukkaavaa sisältöä.

[19] Tämä pätee silloinkin, kun kyseinen palvelu ei täytä 17 artiklan 6 kohdan edellytyksiä.

oikeasuhteisempaa odottaa pienempien palveluntarjoajien toteuttavan yksinkertaisempia ratkaisuja (kuten metadata tai avainsanahaku), kunhan nämä ratkaisut eivät johda sisällön saatavuuden liialliseen estämiseen, mikä olisi vastoin 7 ja 9 kohdan säännöksiä.

- Myös soveltuvien ja vaikuttavien keinojen saatavuus ja niiden kustannukset olisi otettava huomioon esimerkiksi silloin, kun palveluntarjoajat ostavat ratkaisuja kolmansilta osapuolilta tai teknologian tarjoajilta ja kun niitä kehitetään sisäisesti, ja lisäksi olisi otettava huomioon kustannukset, jotka liittyvät ihmisen tekemään arviointiin riita-asioiden yhteydessä (ks. IV jakso). Lisäksi olisi otettava huomioon kaikkien niiden erilaisten ratkaisujen kokonaiskustannukset, jotka palveluntarjoajan on mahdollisesti toteutettava, sekä sisältötyypistä riippuvat teknologiaan liittyvät rajoitukset. Eri sisältötyyppejä varten saatetaan esimerkiksi tarvita erilaisia ratkaisuja (esimerkiksi musiikin ja kuvien sisällöntunnistusteknologiat eivät välttämättä ole samanlaisia, ja niitä voivat kehittää useat eri teknologian tarjoajat). Kokonaiskustannukset olisi otettava huomioon myös silloin, kun oikeudenhaltijat ovat itse kehittäneet erilaisia suojausratkaisuja, joiden takia palveluntarjoajien on käytettävä eri ohjelmistoja (esimerkiksi erilaisia vesileimaratkaisuja varten).

- Käyttäjien palveluun lataaman sisällön tyyppi: Kun palvelu saattaa saataville erityyppisiä sisältöjä, toteutettavat toimet voivat vaihdella sen mukaan, kuinka yleistä kunkin tyyppinen sisältö on kyseisellä verkkosivustolla, tosin tällöinkin on noudatettava vaatimusta, jonka mukaan palveluntarjoajan on toteutettava toimia parhaansa mukaan. Palveluntarjoajien voi odottaa toteuttavan monimutkaisempia ratkaisuja silloin, kun kyseinen sisältötyyppi on verkkosivustolla yleinen.

Lisäksi verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajat voivat tarjota palveluissaan saatavissa olevan sisällön laajuuden perusteella erilaisia välineitä eri oikeudenhaltijoiden tapauksessa, kunhan ratkaisut täyttävät 17 artiklan 4 kohdan b alakohdassa tarkoitetun velvoitteen, jonka mukaan niiden on toteutettava toimia parhaansa mukaan.

Kyseisessä alakohdassa tarkoitettujen tietojen on oltava täsmällisiä, jotta verkkosisällönjakopalvelujen tarjoaja voi toteuttaa toimia. Se, millaiset tiedot ovat ”merkityksellisiä” tietoja, vaihtelee kyseessä olevien teosten sekä niihin tai muuhun aineistoon liittyvien seikkojen mukaan. Vähimmäisvaatimuksena on, että asianomaisen teoksen tai aineiston omistusoikeudesta annettavat tiedot ovat täsmälliset. Se, millaiset tiedot ovat ”tarvittavia” tietoja, vaihtelee palveluntarjoajien toteuttamien ratkaisujen mukaan. Näiden tietojen olisi oltava sellaisia, että palveluntarjoajat voivat soveltaa mahdollisia teknisiä ratkaisujaan tehokkaasti. Jos käytössä on esimerkiksi fingerprinting-menetelmä, oikeudenhaltijoita voidaan pyytää antamaan omistusoikeutta koskevien tietojen lisäksi tunniste asianomaisesta teoksesta tai aineistosta tai niitä voidaan pyytää toimittamaan tiedosto, josta palveluntarjoaja luo itse tunnisteen. Metadataan perustuvien ratkaisujen tapauksessa annettavia tietoja voivat olla esimerkiksi teoksen nimi, tekijä tai tuottaja, kesto, päivämäärä tai muut merkitykselliset ja tarvittavat tiedot, joita verkkosisällönjakopalvelujen tarjoaja tarvitsee toteuttaakseen toimia. Tässä yhteydessä on tärkeää, että oikeudenhaltijoiden toimittamaa metadataa ei myöhemmin poisteta.

Ottaen huomioon, että yhteistyö on avainasemassa, merkityksellisten ja tarvittavien tietojen käsite edellyttää myös, että palveluntarjoajat ottavat huomioon, minkä tyyppisiä ja laatuisia tietoja oikeudenhaltijat voivat realistisesti toimittaa. Oikeudenhaltijoita ja verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajia olisi kannustettava tekemään tämän suhteen yhteistyötä, jotta ne löytävät parhaan tavan lähestyä teosten tunnistamista.

Antaessaan merkityksellisiä ja tarvittavia tietoja palveluntarjoajille oikeudenhaltijat voivat yksilöidä sellaisen sisällön, joka on suojattu tekijänoikeudella ja lähioikeuksilla ja jonka luvaton saattaminen saataville verkossa voisi aiheuttaa oikeudenhaltijoille merkittävää taloudellista haittaa. Jos oikeudenhaltija on etukäteen yksilöinyt tällaisen sisällön, tämä voidaan ottaa huomioon arvioitaessa, onko verkkosisällönjakopalvelujen tarjoaja toteuttanut parhaansa mukaan toimia varmistaakseen, että kyseinen sisältö ei ole saatavissa, ja ovatko ne tässä yhteydessä turvanneet 17 artiklan 7 kohdan mukaisen oikeutetun käytön, joka selostetaan jäljempänä VI jaksossa.

3. SISÄLLÖN POISTAMINEN JA SEN TULEVIEN PALVELUUN LATAUSTEN ESTÄMINEN OIKEUDENHALTIJAN ILMOITUKSEN PERUSTEELLA (17 ARTIKLAN 4 KOHDAN C ALAKOHTA)

Kolmas direktiivin 17 artiklan 4 kohdan c alakohdassa säädetty edellytys on, että verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajat ovat vastuussa luvattomasta yleisölle välittämisestä, mukaan lukien saattaminen yleisön saataville, paitsi jos palveluntarjoajat osoittavat, että ne ovat toimineet oikeudenhaltijoilta riittävän perustellun ilmoituksen saatuaan viipymättä ilmoituksen kohteena olevien teosten tai muun aineiston saannin estämiseksi tai niiden poistamiseksi verkkosivustoiltaan sekä toteuttaneet parhaansa mukaan 17 artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaisesti toimia estääkseen niiden tulevat lataukset palveluun.

Tätä järjestelmää, jossa sisältö poistetaan ja sen tulevat latauksen palveluun estetään ilmoituksen perusteella, sovelletaan silloin, kun verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien verkkosivustoilla on tullut saataville luvatonta sisältöä. Käytännössä luvatonta sisältöä voi tulla saataville ja 17 artiklan 4 kohdan c alakohdan mukaisia toimia edellytetään pääasiassa seuraavissa tilanteissa:

(i) oikeudenhaltijat eivät ole toimittaneet verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajille etukäteen 17 artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaisia merkityksellisiä ja tarvittavia tietoja luvattoman sisällön saatavuuden estämiseksi; tällöin oikeudenhaltijat pyytävät sisällön poistamista ja sen tulevien palveluun latausten estämistä antamiensa merkityksellisten ja tarvittavien tietojen perusteella jälkikäteen, kun sisältö on jo tullut saataville; tai

(ii) verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajat ovat toteuttaneet 17 artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaisesti parhaansa mukaan toimia estääkseen luvattoman sisällön, mutta näistä toimista huolimatta sisältö on tullut saataville palveluntarjoajista

riippumattomista syistä, esimerkiksi silloin, kun tiettyä sisältöä ei voida tunnistaa teknologiaan liittyvien rajoitusten vuoksi; tai

(iii) joissakin erityistapauksissa verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien voidaan odottaa toteuttavan toimia vasta niiden saatua ilmoituksen oikeudenhaltijalta, kuten johdanto-osan 66 kappaleessa selitetään.

Palveluntarjoajien parhaansa mukaan toteuttamia toimia ilmoituksen kohteena olevien teosten tulevien palveluun latausten estämiseksi olisi käsitteenä lähestyttävä samalla tavalla kuin 17 artiklan 4 kohdan b alakohdan tapauksessa eli kohdassa 2 kuvaillulla tavalla. Arvio siitä, onko verkkosisällönjakopalvelujen tarjoaja toteuttanut toimia parhaansa mukaan, on tehtävä tapauskohtaisesti ja 17 artiklan 5 kohdassa säädetty suhteellisuusperiaate huomioon ottaen.

Jäsenvaltioiden olisi pidettävä mielessä, että 17 artiklan soveltaminen ei saisi johtaa yleiseen seurantavelvoitteeseen, kuten 8 kohdassa säädetään, ja että 7 ja 9 kohdassa säädetty oikeutettu käyttö on turvattava, kuten VI jaksossa selitetään tarkemmin. Tämä on erityisen tärkeää c alakohdan loppuosan soveltamisen kannalta. Sen mukaan palveluntarjoajien on toteutettava parhaansa mukaan toimia estääkseen ilmoituksen kohteena olevien teosten tulevat lataukset palveluun.

Kuten 17 artiklan 4 kohdan b alakohdan tapauksessa, oikeudenhaltijoiden on annettava tietyt tiedot, jotta verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajat voivat toteuttaa toimia.

Pannessaan 17 artiklan 4 kohdan c alakohdan täytäntöön jäsenvaltioiden on erotettava selkeästi ne tiedot, jotka oikeudenhaltijoiden on annettava riittävän perustellussa ilmoituksessa sisällön poistamista varten (poistamismenettelyä koskeva c alakohdan osa), ja toisaalta ne merkitykselliset ja tarvittavat tiedot, jotka oikeudenhaltijat antavat ilmoituksen kohteena olevien teosten tulevien latausten estämistä varten (tulevien latausten estämiseksi toteutettavia pysyviä toimenpiteitä koskeva c alakohdan osa, joka viittaa b alakohtaan).

Direktiivin 17 artiklan 4 kohdan c alakohdan mukaisen poistamisvelvoitteen täyttämiseksi annettavien tietojen ja erityisesti riittävän perusteltuun ilmoitukseen sisällytettävien tietojen osalta komissio suosittelee jäsenvaltioita noudattamaan täytäntöönpanon yhteydessä komission suositusta toimenpiteistä laittoman verkkosisällön torjumiseksi[20]. Suosituksen 6–8 kohdassa luetellaan tietoja, joita ilmoituksiin voitaisiin sisällyttää. Ilmoitusten olisi oltava riittävän täsmällisiä ja asianmukaisesti perusteltuja, jotta palveluntarjoaja voi tehdä tietoon perustuvan ja huolellisen päätöksen ilmoitetusta sisällöstä ja erityisesti siitä, onko kyseistä sisältöä pidettävä laittomana. Ilmoituksissa olisi erityisesti selvitettävä syyt, joiden vuoksi ilmoituksen tekijä pitää sisältöä laittomana, ja kerrottava selvästi, missä sisältö on. Näitä nimenomaisia tietoja ei välttämättä edellytetä 17 artiklan 4 kohdan b alakohdan perusteella, mutta niitä olisi lähtökohtaisesti vaadittava 17 artiklan 4 kohdan c alakohdan alkuosan

[20] Ks. 1. maaliskuuta 2018 annettu komission tiedonanto osoitteessa: https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/commission-recommendation-measures-effectively-tackle-illegal-content-online

perusteella. Suosituksen mukaan ilmoituksen tekijöillä olisi myös oltava mahdollisuus antaa halutessaan yhteystietonsa ilmoituksessa.

Direktiivin 17 artiklan 4 kohdan c alakohdan loppuosassa palveluntarjoajia edellytetään toteuttamaan parhaansa mukaan toimia estääkseen oikeudenhaltijoiden ilmoituksen kohteena olevien teosten tai muun aineiston tulevat lataukset palveluun. Tässä säännöksessä viitataan saman kohdan b alakohtaan, mikä tarkoittaa, että oikeudenhaltijoiden on annettava palveluntarjoajille samanlaiset ”merkitykselliset ja tarvittavat” tiedot kuin b alakohdan soveltamiseksi, jotta palveluntarjoajat voivat toteuttaa parhaansa mukaan toimia estääkseen tulevat lataukset palveluun tämän säännöksen nojalla. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että jos palveluntarjoaja käyttää fingerprinting-teknologiaa estääkseen ilmoituksen kohteena olevien teosten tulevat lataukset palveluun, pelkkien ilmoituksessa annettavien tietojen toimittaminen ei riitä. Tässä tapauksessa oikeudenhaltijoiden olisi annettava palveluntarjoajille tunniste tai sisältötiedosto, jotta nämä voivat estää ilmoituksen kohteena olevien teosten tulevat lataukset.

4. UUSIA PALVELUNTARJOAJIA KOSKEVA ERITYINEN VASTUUJÄRJESTELMÄ (17 ARTIKLAN 6 KOHTA)

Direktiivin 17 artiklan 6 kohdassa säädetään erityisestä vastuujärjestelmästä, jossa unionissa alle kolmen vuoden ajan toimineisiin uusiin yrityksiin, joiden vuosiliikevaihto on alle 10 miljoonaa euroa, sovelletaan erilaisia edellytyksiä.

Pannessaan 17 artiklan 6 kohdan täytäntöön jäsenvaltioiden ei pitäisi ylittää direktiivissä säädettyjä edellytyksiä ja niiden olisi pidettävä mielessä, että tämän kevyemmän vastuujärjestelmän tarkoituksena on ottaa huomioon erityistapaus, jossa käyttäjien latauksia palveluun työstävät uudet yritykset kehittävät uusia liiketoimintamalleja, kuten johdanto-osan 67 kappaleessa selitetään.

Vuosiliikevaihdon osalta komission suosituksen 2003/361/EY 4 artikla on keskeisellä sijalla. Tarkempia ohjeita liikevaihdon laskemiseen, mukaan lukien tapauksissa, joissa yrityksellä voi olla kytköksiä muihin yrityksiin, annetaan komission yksiköiden laatimassa pk-yrityksen määritelmää koskevassa käyttäjän oppaassa[21].

Direktiivin 17 artiklan 6 kohdassa säädetään kaksitasoisesta järjestelmästä, jossa uusiin palveluntarjoajiin sovelletaan erilaisia sääntöjä niiden yleisön mukaan. Erityisesti siinä säädetään seuraavaa:

a) uusien palveluntarjoajien, joilla on alle viisi miljoonaa yksittäistä kävijää, on toteutettava parhaansa mukaan toimia saadakseen luvan (17 artiklan 4 kohdan

[21] *User Guide to the SME Definition* (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/conferences/state-aid/sme/smedefinitionguide_en.pdf).

a alakohta) sekä noudatettava 17 artiklan 4 kohdan c alakohdan alkuosassa säädettyä velvoitetta, eli niiden tulee poistaa sisältö saatuaan ilmoituksen oikeudenhaltijalta;

b) uusia palveluntarjoajia, joilla on yli viisi miljoonaa yksittäistä kävijää, koskevat samat velvoitteet kuin palveluntarjoajia, joilla on pienempi yleisö, eli niiden on toteutettava parhaansa mukaan toimia saadakseen luvan sekä poistettava sisältö saatuaan ilmoituksen oikeudenhaltijalta, ja lisäksi niiden on noudatettava 17 artiklan 4 kohdan c alakohdan loppuosassa säädettyä velvoitetta, joka koskee ilmoituksen kohteena olevien teosten tulevien palveluun latausten estämistä.

Kumpaankaan näihin palveluntarjoajaryhmään ei sovelleta 17 artiklan 4 kohdan b alakohdassa säädettyä edellytystä, eli niiden ei edellytetä toteuttavan parhaansa mukaan toimia sen varmistamiseksi, että luvaton sisältö ei ole saatavissa.

Näiden kahden palveluntarjoajaryhmän välisenä erottavana tekijänä on kuukausittainen yksittäisten kävijöiden lukumäärä. Direktiivin 17 artiklan 6 kohdassa täsmennetään, että uusien palveluntarjoajien keskimääräinen kuukausittainen yksittäisten kävijöiden lukumäärä lasketaan viimeksi kuluneen kalenterivuoden perusteella. Johdanto-osan 66 kappaleessa selitetään lisäksi, että tähän lasketaan mukaan kävijät kaikista jäsenvaltioista. Yksittäisten kävijöiden lukumäärää laskettaessa on noudatettava yksityisyyttä ja tietosuojaa koskevia sääntöjä.

Arvioitaessa, ovatko uudet palveluntarjoajat noudattaneet edellä kuvattuja velvoitteitaan, joiden perusteella ne voivat välttää joutumasta vastuuseen luvattomasta yleisölle välittämisestä, on otettava huomioon 17 artiklan 5 kohdassa säädetty suhteellisuusperiaate.[22] Tämä tarkoittaa, että uusien palveluntarjoajien parhaansa mukaan toteuttamat toimet, joita niiden voidaan odottaa toteuttavan luvan saamiseksi, voivat vaihdella kunkin palveluntarjoajan tilanteen mukaan (kuten III jaksossa selitetään).

Niiltä uusilta palveluntarjoajilta, joilla on *yli* viisi miljoonaa yksittäistä kävijää kuukaudessa, voidaan odottaa vähemmän kuin 17 artiklan 4 kohdan soveltamisalaan kuuluvilta palveluntarjoajilta, kun on kyse palveluntarjoajien parhaansa mukaan toteuttamista toimista , joilla estetään ilmoituksen kohteena olevien teosten tulevat palveluun lataukset. Yksinkertaisempien ja edullisempien ratkaisujen valitseminen olisi niiden tapauksessa oikeasuhteista.

Toteutettaessa ratkaisuja tulevien latausten estämiseksi, erityisesti uusien palveluntarjoajien käyttäessä automaattisia sisällöntunnistusvälineitä, on turvattava 17 artiklan 7 ja 9 kohdassa säädetty oikeutettu käyttö ja suojakeinot, kuten jäljempänä olevassa IV jaksossa selostetaan.

VI. SISÄLLÖN OIKEUTETUN KÄYTÖN TURVAAMINEN (17 artiklan 7 kohta) ja KÄYTTÄJIEN VALITUS- JA OIKEUSSUOJAMEKANISMI (17 artiklan 9 kohta)

[22] Direktiivin 17 artiklan 6 kohdassa viitataan sen edellä olevaan 4 kohtaan, johon viitataan myös 5 kohdassa.

Direktiivin 17 artiklan 7 ja 9 kohdassa säädetään, että mitkään palveluntarjoajien ja oikeudenhaltijoiden yhdessä toteuttamat toimet eivät saa johtaa siihen, että estetään sellaisen sisällön saatavuus, joka ei loukkaa tekijänoikeutta ja lähioikeuksia, myös silloin, kun sisältöön sovelletaan poikkeusta tai rajoitusta. Tällaisesta käytöstä, joka ei loukkaa tekijänoikeutta, käytetään usein nimitystä ”oikeutettu käyttö”. Lisäksi jäsenvaltioiden on 17 artiklan 7 kohdan mukaan varmistettava, että käyttäjät voivat kussakin jäsenvaltioissa käyttää kaikkia seuraavia voimassa olevia poikkeuksia tai rajoituksia ladatessaan verkkosisällönjakopalveluihin käyttäjälähtöistä sisältöä ja saattaessaan sitä saataviin näissä palveluissa: lainaukset, arvostelu, selostus sekä käyttö karikatyyrissä, parodiassa tai pastississa. Direktiivin 17 artiklan 7 ja 9 kohdassa säädetyt velvoitteet ovat erityisen tärkeitä 17 artiklan 4 kohdassa säädetyn, palveluntarjoajien parhaansa mukaan toteuttamia toimia koskevan velvoitteen soveltamisen yhteydessä.

Jäsenvaltioiden olisi saatettava 17 artiklan 7 kohdan ensimmäisen alakohdan teksti, joka koskee sellaista käyttöä, joka ei loukkaa tekijänoikeutta, nimenomaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään.

Jäsenvaltioiden on myös saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöään seuraavat 17 artiklan 7 kohdan toisessa alakohdassa säädetyt pakolliset poikkeukset, jotka koskevat verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien käyttäjien käyttäjälähtöistä sisältöä:

(a) lainaukset, arvostelu, selostus;

(b) käyttö karikatyyrissä, parodiassa tai pastississa.

Direktiivissä 2001/29/EY säädetyt poikkeukset ja rajoitukset ovat luonteeltaan vapaaehtoisia, ja ne on osoitettu kaikille käyttäjille, ja lisäksi lainauksen, arvostelun ja selostuksen tapauksessa niihin sovelletaan erityisiä edellytyksiä. Sitä vastoin 17 artiklan 7 kohdassa säädetyt poikkeukset ja rajoitukset ovat jäsenvaltioille pakollisia täytäntöönpantavia säännöksiä, niitä sovelletaan nimenomaisesti ja ainoastaan verkkoympäristöön ja kaikkiin käyttäjiin heidän ladatessaan verkkosisällönjakopalveluihin käyttäjälähtöistä sisältöä ja saattaessaan sitä saataville, eikä niiden soveltamiseen liity muita edellytyksiä.

Tähän liittyvien eri perusoikeuksien suhteen on tärkeää muistaa, että unionin lainsäätäjä on päättänyt tehdä näistä nimenomaisista poikkeuksista ja rajoituksista pakollisia. Kuten johdanto-osan 70 kappaleessa selitetään, se, että käyttäjien sallitaan ladata palveluihin ja saattaa saataville 17 artiklan 7 kohdassa säädettyjen poikkeusten tai rajoitusten nojalla itse luomaansa sisältöä, on erityisen tärkeää, jotta ”voidaan löytää tasapaino Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, jäljempänä ’perusoikeuskirja’, määrättyjen perusoikeuksien, erityisesti sananvapaus ja taiteen vapaus, ja omistusoikeuden, mukaan lukien teollis- ja tekijänoikeudet, välillä”.

(i) <u>Direktiivin 17 artiklan 7 ja 9 kohdan mukainen oikeutettu käyttö</u>

Oikeutettuun käyttöön, joka ei loukkaa tekijänoikeutta tai lähioikeuksia, voivat kuulua a) poikkeusten tai rajoitusten nojalla tapahtuva käyttö, b) sellainen käyttö, jossa käyttäjällä on oikeudet palveluun lataamaansa sisältöön tai käyttäjä on hankkinut nämä oikeudet, tai 17 artiklan 2 kohdan mukaisen luvan piiriin kuuluva käyttö sekä c) sellaisen sisällön käyttö, joka ei kuulu tekijänoikeuden tai lähioikeuksien piiriin, erityisesti tekijänoikeuksista vapaat (*public domain*) teokset tai esimerkiksi sisältö, jossa omaperäisyyden kynnys ei ylity tai muu suojaamisen kynnykseen liittyvä edellytys ei täyty.

Kun on kyse poikkeuksien ja rajoitusten nojalla tapahtuvasta käytöstä, edellä mainitut 17 artiklan 7 kohdassa säädetyt poikkeukset olisi tulkittava itsenäisiksi EU:n lainsäädännön käsitteiksi ja niitä olisi tarkasteltava nimenomaan tämän kyseisen säännöksen asiayhteydessä.[23] Jäsenvaltioiden, jotka ovat jo panneet nämä poikkeukset täytäntöön direktiivin 2001/29/EY mukaisesti, olisi tarkasteltava lainsäädäntöään uudelleen ja tarvittaessa muutettava sitä varmistaakseen sen yhdenmukaisuuden 17 artiklan 7 kohdan kanssa erityisesti verkkoympäristöä ajatellen. Niiden jäsenvaltioiden, joiden lainsäädännössä ei säädetä näistä poikkeuksista ja rajoituksista, on saatettava ne osaksi kansallista lainsäädäntöään vähintään 17 artiklassa tarkoitetun käytön osalta.

Lainauksen ja parodian käsitteiden osalta Euroopan unionin tuomioistuin on todennut, että koska näitä käsitteitä ei määritellä direktiivissä 2001/29/EU, näiden termien merkitys ja ulottuvuus on määritettävä sen tavanomaisen merkityksen mukaan, joka niillä on yleiskielessä, ottamalla samalla huomioon asiayhteys, jossa niitä käytetään, ja sen lainsäädännön tavoitteet, johon ne kuuluvat.[24] Samaa lähestymistapaa voidaan soveltaa pastissin, arvostelun ja selostuksen käsitteisiin, joita ei myöskään määritellä 17 artiklan 7 kohdassa.

Jäsenvaltioiden olisi pantava 17 artiklan 7 kohdassa säädetyt pakolliset poikkeukset ja rajoitukset täytäntöön tai mukautettava niitä siten, että niitä voidaan soveltaa Euroopan unionin perusoikeuskirjan mukaisesti[25] ja varmistetaan niiden tehokas vaikutus Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti[26].

Direktiivin 17 artiklan 7 ja 9 kohdassa mainitun oikeutetun käytön tulisi kattaa myös sellainen käyttö, joka voi lukeutua direktiivissä 2001/29/EY säädetyksi jäsenvaltioille vapaaehtoiseksi poikkeukseksi tai rajoitukseksi. Näitä poikkeuksia ja rajoituksia sovelletaan 17 artiklan yhteydessä, jos jäsenvaltiot ovat saattaneet ne osaksi kansallista lainsäädäntöään. Tässä yhteydessä merkityksellisimpiä näistä vapaaehtoisista poikkeuksista ja rajoituksista

[23] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio C□201/13, 14 kohta: ”– – unionin oikeuden sellaisen säännöksen sanamuotoa, joka ei sisällä nimenomaista viittausta jäsenvaltioiden oikeuteen sisältönsä ja soveltamisalansa määrittämiseksi, on tavallisesti tulkittava koko Euroopan unionissa itsenäisesti ja yhdenmukaisesti ja – – tässä tulkinnassa on otettava huomioon säännöksen asiayhteys ja kyseisellä lainsäädännöllä tavoiteltu päämäärä” (unionin tuomioistuimen tuomio, 21.10.2010, Padawan, C-467/08, ECLI:EU:C:2010:620, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[24] C-476/17 Pelham, 70 kohta ja C-201/13, Deckmyn, 19 kohta.

[25] Esimerkiksi C-516/17 Spiegel Online, 52 kohta sekä C-314/12 UPC Telekabel Wien, 46 kohta.

[26] Esimerkiksi C-145/10, Eva Painer, 133 kohta sekä C-117/13 Darmstadt, 43 kohta.

voisivat olla esimerkiksi satunnainen käyttö[27] ja pysyvästi julkisille paikoille sijoitettujen teosten, kuten arkkitehtonisten teosten tai veistosten, käyttö[28].

Muita 17 artiklan 7 kohdassa tarkoitettuja oikeutettuja käyttötarkoituksia on muun muassa luvallinen käyttö. Luvallinen käyttö tarkoittaa sitä, että sisällön palveluun lataavalla taholla on kaikki asiaankuuluvat oikeudet ladattavaan sisältöön joko sillä perusteella, että lataaja on luonut ladattavan sisällön eikä se sisällä kolmannen osapuolen sisältöä, tai sillä perusteella, että lataaja on hankkinut kaikki tarvittavat luvat oikeudenhaltijoilta. Viimeksi mainittu tilanne kattaa esimerkiksi ammattimaisten käyttäjien, kuten yleisradiopalvelun harjoittajien, lataukset palveluihin edellyttäen, että ne ovat hankkineet kaikki tarvittavat oikeudet.

Oikeutetun käytön käsite kattaa myös sellaisen sisällön käytön, jota tekijänoikeus ja lähioikeudet eivät koske. Tällaista sisältöä ovat erityisesti tekijänoikeuksista vapaat (*public domain*) teokset eli teokset, joiden suojan voimassaoloaika on päättynyt ja joita ei sen vuoksi enää suojata tekijänoikeudella, sekä aineisto, joka ei Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön[29] valossa täytä suojan edellytyksiä.

(ii) Direktiivin 17 artiklan 4 kohdan soveltaminen 17 artiklan 7 ja 9 kohdan mukaisesti

Direktiivin 17 artiklan 7 kohta, jonka mukaan oikeudenhaltijoiden ja palveluntarjoajien yhteistyö ei saa johtaa luvallisen aineiston saatavuuden estämiseen, on luettava yhdessä 17 artiklan 4 kohdan säännösten kanssa, jotka koskevat palveluntarjoajien ”parhaansa mukaan” toteuttamia toimia, koska yhteistyö tapahtuu tässä yhteydessä silloin, kun sisältöön ei myönnetä lupaa. Arvioitaessa, onko palveluntarjoaja toteuttanut toimia parhaansa mukaan 17 artiklan 4 kohdan b alakohdan ja c alakohdan loppuosan mukaisesti, on otettava huomioon, että palveluntarjoajien ja oikeudenhaltijoiden on kunnioitettava oikeutettua käyttöä riippumatta palvelun toteuttamasta ratkaisusta tai sen käyttämästä teknologiasta.

Direktiivin 17 artiklan 7 kohdassa säädettyjen velvoitteiden lisäksi sovelletaan 17 artiklan 9 kohdassa säädettyä valitus- ja oikeussuojamekanismia (ks. jäljempänä oleva kohta). Direktiivin 17 artiklan 7 kohdan täytäntöönpanemiseksi ja soveltamiseksi ei siis riitä, että oikeutetun käytön piiriin kuuluva sisältö palautetaan 17 artiklan 9 kohdan mukaisesti takaisin palveluun sen jälkeen, kun se on ensin poistettu tai sen saanti estetty.

Direktiivin 17 artiklan 7 kohdassa säädetyn tulokseen liittyvän velvoitteen soveltaminen on erityisen tärkeää silloin, kun palveluntarjoaja käyttää automaattista sisällöntunnistusteknologiaa 17 artiklan 4 kohdan mukaisesti. Tämänhetkisellä teknologialla ei voida arvioida lainsäädännön vaatimusten mukaisesti, loukkaako sisältö, jonka käyttäjä haluaa ladata palveluun, tekijänoikeutta vai onko sen käyttö oikeutettua. Sisällöntunnistusteknologialla voidaan kuitenkin tunnistaa tiettyä tekijänoikeudella suojattua

[27] Direktiivin 2001/29/EY 5 artiklan 3 kohdan i alakohta.

[28] Direktiivin 2001/29/EY 5 artiklan 3 kohdan h alakohta. Komissio suositteli tiedonannossaan ”Tekijänoikeuteen pohjautuvan oikeudenmukaisen, tehokkaan ja kilpailukykyisen talouden edistäminen digitaalisilla sisämarkkinoilla” (COM(2016) 592) erityisesti, että jäsenvaltiot panevat tämän poikkeuksen täytäntöön.

[29] C-469/17 Funke Medien, 18–20 kohta.

sisältöä, josta oikeudenhaltijat ovat toimittaneet palveluntarjoajille merkitykselliset ja tarvittavat tiedot.

Silloin kun palveluun tehtävä lataus tuottaa osuman verrattaessa sitä oikeudenhaltijan toimittamaan tiedostoon, automaattinen estäminen eli latauksen estäminen teknologiaa hyödyntämällä olisi rajoitettava näin ollen periaatteessa vain sellaisiin latauksiin, jotka loukkaavat tekijänoikeutta selvästi, jotta varmistetaan, että 17 artiklan 7 kohtaa noudatetaan käytännössä, ja jotta oikeutettuun käyttöön ei puututa.

Kuten jäljempänä selostetaan tarkemmin, muunlainen palveluihin ladattu sisältö, joka ei selvästi loukkaa tekijänoikeutta, olisi periaatteessa lisättävä palveluun. Siihen voidaan jälkikäteen soveltaa ihmisen tekemää arviointia, jos oikeudenhaltijat vastustavat sen saataville asettamista toimittamalla tätä koskevan ilmoituksen.

Tällainen lähestymistapa, jossa palveluntarjoajien on määritettävä latausvaiheessa, loukkaako sisältö selvästi tekijänoikeutta, on kohtuullinen käytännön perusmenettely sen määrittämiseksi, pitäisikö palveluun tehtävä lataus estää vai sallia, sekä 17 artiklan 7 kohdan noudattamisen varmistamiseksi, ottaen huomioon tämänhetkisen teknologian rajoitukset. Tekijänoikeutta selvästi loukkaavan sisällön ja muunlaisen sisällön automaattinen tunnistaminen ei ole oikeudellinen arviointi ladattavan sisällön lainmukaisuudesta tai siitä, kuuluuko sisältö jonkin poikkeuksen soveltamisalaan. Sen vuoksi tämän erottelun perusteena olevat kriteerit eivät saisi vaikuttaa toimiin, joita palveluntarjoajien on 17 artiklan 4 kohdan a alakohdan mukaisesti toteutettava parhaansa mukaan saadakseen luvan.

***

Käytännössä palveluntarjoajien olisi sisällöntunnistusvälineitä käyttäessään otettava huomioon oikeudenhaltijoiden toimittamat, kutakin sisältöä koskevat tiedot määrittääkseen, loukkaako kyseessä oleva palveluun tehtävä lataus tekijänoikeutta selvästi.[30] Samalla oikeudenhaltijoiden olisi otettava huomioon oikeutettu käyttö, kun he antavat ohjeita palveluntarjoajille. Jos oikeudenhaltija ei ole antanut verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajalle estomääräystä tietyn sisällön osalta, tämän sisällön ei pitäisi katsoa rikkovan selvästi tekijänoikeutta.

Mahdollisia kriteerejä tekijänoikeutta selvästi rikkovien palveluun latausten havaitsemiseksi käytännössä voisivat olla muun muassa palveluun tehtävässä latauksessa käytetyn tunnistetun sisällön kesto tai koko, osuman tuottavan / tunnistetun sisällön osuus koko palveluun ladattavasta aineistosta (esim. käytetäänkö osuman tuottanutta sisältöä erikseen vai yhdessä muun sisällön kanssa) ja se, kuinka paljon teosta on muokattu (esim. vastaako palveluun ladattava sisältö tunnistettua sisältöä vain osittain käyttäjän muokattua sitä). Näitä kriteerejä

[30] Tässä lähestymistavassa otetaan huomioon oikeudenhaltijoiden ja palveluntarjoajien yhteistyötä koskevat ajankohtaiset markkinakäytännöt. Jos oikeudenhaltija esimerkiksi antaa palveluntarjoajalle sisältöään varten tunnisteen tai tiedoston, jossa on asiaankuuluvat tiedot oikeuksista, hän antaa palveluntarjoajalle myös ohjeet siitä, pitääkö kyseinen sisältö estää ja milloin se pitäisi estää, jos se tunnistetaan käyttäjien palveluun tekemien latausten yhteydessä, ottaen huomioon latauksen eri piirteet. Sidosryhmien vuoropuhelussa kävi ilmi, että jo nyt jotkin oikeudenhaltijat saattavat ohjeistaa palveluntarjoajia soveltamaan joitakin toleranssirajoja salliakseen tietyn luvattoman sisällön, esimerkiksi lyhytkestoiset otteet elokuvista.

sovellettaessa voitaisiin ottaa huomioon sisällön tyyppi, palvelun liiketoimintamalli[31] sekä oikeudenhaltijoille aiheutuvan merkittävän taloudellisen haitan riski.

Jos kokonainen teos tai merkittävä osa tietystä teoksesta tuottaa täydellisen osuman, tulisi tämä normaalisti katsoa tekijänoikeutta selvästi loukkaavaksi sisällöksi (kun esimerkiksi kokonaista laulua käytetään käyttäjän luoman videon taustalla). Tämä koskee myös tapauksia, joissa palveluun ladataan alkuperäinen teos, jota on vain muokattu/vääristetty teknisesti, jotta sitä ei tunnistettaisi (esimerkiksi silloin, kun kuvan reunoihin on lisätty kehys tai sitä on käännetty 180 astetta).

Sen sijaan sellainen palveluun ladattu sisältö, joka vastaa oikeudenhaltijan toimittamia tietoja vain osittain, koska käyttäjä on muokannut teosta merkittävästi ja luovasti (esimerkiksi lisäämällä kuvaan elementtejä luodakseen ns. meemin), ei yleensä loukkaa tekijänoikeutta selvästi (tämä esimerkki voisi kuulua parodiaa koskevan poikkeuksen piiriin).

Toinen esimerkki palveluihin tehtävistä latauksista, joita ei tavallisesti pitäisi katsoa tekijänoikeutta selvästi loukkaaviksi, ovat sellaiset lataukset, joiden sisältämät lyhyet otteet muodostavat pienen osan oikeudenhaltijan yksilöimästä koko teoksesta (tämä esimerkki voisi kuulua lainausta koskevan poikkeuksen piiriin). Tällainen lataus voi olla esimerkiksi käyttäjän luoma video, joka sisältää otteen elokuvasta tai laulusta.[32] Otteen kesto ei itsessään ole oikeudellinen peruste sen määrittämiseksi, onko käyttö oikeutettua. Kesto sekä käyttöyhteys antavat kuitenkin tärkeitä viitteitä siitä, voisiko palveluun ladattu aineisto kuulua jonkin unionin oikeudessa säädetyn poikkeuksen piiriin. Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön[33] mukaisesti on jäsenvaltioiden tehtävä turvata poikkeusten tehokas vaikutus ja niiden tavoitteen saavuttaminen, jotta voidaan turvata oikeuksien ja etujen oikeudenmukainen tasapaino eri oikeudenhaltijaryhmien ja suojatun aineiston käyttäjien välillä. Tästä seuraa, että 17 artiklan tulkinnan on mahdollistettava poikkeusten tehokkaan vaikutuksen ja niiden tavoitteen saavuttamisen turvaaminen, koska tämä vaatimus on erittäin tärkeä silloin, kun tällaisen poikkeuksen tarkoituksena on varmistaa perusvapauksien noudattaminen.

Osa tapauksista voi olla monimutkaisempia, jolloin sisällöstä ja tilanteesta riippuen voi olla tarpeen ottaa huomioon myös yksi tai useampi muu peruste (sen lisäksi, että otetaan huomioon käytetyn otteen kesto ja se, onko otetta muokattu). Palveluntarjoajien ja oikeudenhaltijoiden yhteistyö ja käyttäjiltä saatu palaute ovat avainasemassa mekanismin soveltamisen hienosäätämiseksi vähitellen.

Palveluntarjoajien olisi noudatettava erityistä varovaisuutta ja huolellisuutta toimien toteuttamista parhaansa mukaan koskevan velvoitteen yhteydessä erityisesti ennen kuin ne lataavat palveluun sellaista sisältöä, joka voisi aiheuttaa oikeudenhaltijoille merkittävää taloudellista haittaa (ks. edellä oleva kohta V.2). Tämä voi käsittää

[31] Jos palveluun ladataan esimerkiksi hyvin suuri määrä erittäin lyhyitä otteita, voisi tämä aiheuttaa oikeudenhaltijalle merkittävää haittaa, kun latauksia tarkastellaan kokonaisuutena. On olemassa palveluja, joiden liiketoimintamalli rakentuu sille, että ne käyttävät hyvin suuria määriä lyhytkestoisia otteita esimerkiksi musiikkiaineistosta.

[32] Esimerkiksi käyttäjän luoma video ”10 best movie moments of the year”.

[33] C-516/17 Spiegel Online.

verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajan suorittaman nopean arvioinnin, jossa ihminen arvioi automaattisen sisällöntunnistusvälineen tunnistamat palveluun tehdyt lataukset, jotka sisältävät tällaista sisältöä, silloin kun tällainen arviointi on oikeasuhteinen, mahdollinen ja toteuttamiskelpoinen. Tämä koskee sisältöä, jonka osalta ajoitus on erityisen tärkeä seikka (esimerkiksi ennen virallista julkaisupäivää julkaistava musiikki tai elokuva tai tuoreen urheilutapahtuman kohokohdat).[34]

Jotta varmistetaan tasapaino kyseessä olevien eri perusoikeuksien eli käyttäjien sananvapauden, oikeudenhaltijoiden teollis- ja tekijänoikeuksien sekä palveluntarjoajien liiketoiminnan harjoittamisoikeuden välillä, merkittävää haittaa aiheuttavan sisällön yhteydessä noudatettava erityinen huolellisuus olisi rajattava tapauksiin, joissa merkittävän taloudellisen haitan riski on suuri, ja oikeudenhaltijoiden olisi perusteltava tämän riskin olemassaolo asianmukaisesti. Tämä mekanismi ei saisi aiheuttaa kohtuutonta rasitetta palveluntarjoajille eikä johtaa yleiseen seurantavelvoitteeseen. Yleisen seurantavelvoitteen käsitettä ei määritellä 17 artiklan 8 kohdassa, mutta se ilmaistaan samalla tavoin kuin direktiivin 2000/31/EY 15 artiklassa. Direktiivin 17 artiklan 8 kohdan ensimmäistä alakohtaa sovellettaessa olisi kuitenkin otettava huomioon 17 artiklan asiayhteys ja tavoite, siinä säädetty järjestelmä sekä verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien tämän säännöksen mukainen erityinen rooli.

Silloin kuin sisällön ajoitus ei ole enää tärkeä seikka, ihmisen etukäteen tekemälle arvioinnille ei pitäisi olla tarvetta.[35] Palveluntarjoajien, jotka päättävät sisällyttää ihmisen etukäteen tekemän nopean arvioinnin osaksi mekanismiaan, jolla ne varmistavat sääntöjen noudattamisen, olisi myös otettava käyttöön mekanismeja väärinkäyttöriskin vähentämiseksi.

Palveluntarjoaja voi estää latauksen palveluun tai saattaa sisällön saataville ihmisen etukäteen tekemän arvioinnin perusteella. Arvioinnin tuloksista olisi ilmoitettava oikeudenhaltijoille ja käyttäjille. Jos sisältö estetään, käyttäjien olisi voitava hakea tähän muutosta oikeussuojamekanismin puitteissa.

***

Silloin kun lataus tunnistetaan tekijänoikeutta selvästi loukkaavaksi ja se estetään eli sitä ei ladata palveluun, käyttäjille olisi ilmoitettava tästä ilman aiheetonta viivytystä ja heidän olisi silti voitava hakea estämispäätökseen muutosta 17 artiklan 9 kohdassa säädetyn oikeussuojamekanismin (ks. jäljempänä) puitteissa esittämällä perustelut pyynnölleen.

Sisältö, joka ei selvästi loukkaa tekijänoikeutta, olisi ladattava palveluun, lukuun ottamatta sisältöä, jonka oikeudenhaltijat ovat ilmoittaneet merkittävää haittaa aiheuttavaksi sisällöksi (jolloin ihminen arvioi sisällön nopeasti ennen palveluun lataamista). Palveluntarjoajien olisi ilmoitettava oikeudenhaltijoille ilman aiheetonta viivytystä, että sisältö on ladattu palveluun. Mikäli oikeudenhaltija vastustaa palveluun lataamista, palveluntarjoajan olisi suoritettava pikaisesti ihmisen jälkikäteen tekemä arviointi tehdäkseen nopeasti päätöksen sisällön säilyttämisestä palvelussa tai sen poistamisesta. Oikeudenhaltijoiden vastustaessa sisällön lataamista palveluun heidän olisi toimitettava asiasta ilmoitus. Arvioitaessa, onko ilmoitus

[34] Näiden lisäksi on myös muita sisältötyyppejä, joiden osalta ajoitus voi olla erityisen tärkeä seikka.
[35] Esimerkiksi jalkapallo-ottelun tapauksessa ajoitus voi olla tärkeä seikka vain muutamien päivien ajan.

perusteltu riittävästi, olisi otettava huomioon oikeudenhaltijoiden ennakkoon toimittamat tiedot.

Verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajan olisi voitava tehdä ihmisen jälkikäteen tekemän arvioinnin avulla päätös, joka perustuu sekä oikeudenhaltijan että käyttäjän esittämiin perusteluihin. Sisältö olisi säilytettävä palvelussa ihmisen tekemän arvioinnin ajan.

Jos verkkosisällönjakopalvelujen tarjoaja päättää ihmisen jälkikäteen tekemän arvioinnin seurauksena ja oikeudenhaltijoiden ja käyttäjien esittämien perustelujen valossa estää palveluun ladatun sisällön saatavuuden tai poistaa sisällön palvelusta, sen olisi ilmoitettava tästä arvioinnin tuloksesta käyttäjälle ja asianomaisille oikeudenhaltijoille mahdollisimman pian. Käyttäjän olisi voitava käyttää 17 artiklan 9 kohdassa säädettyä tuomioistuinten ulkopuolista riitojenratkaisumekanismia.

Jos sisältö säilytetään palvelussa, oikeudenhaltijat voivat lähettää myöhemmin uuden ilmoituksen, jos ilmenee sellaisia uusia osatekijöitä tai seikkoja, jotka oikeuttavat uuden arvioinnin.

Verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien olisi katsottava noudattaneen 17 artiklan 4 kohdan b ja c alakohdan mukaisia, toimien toteuttamista parhaansa mukaan koskevia velvoitteitaan 17 artiklan 7 kohdan mukaisesti, kunnes toisin todistetaan, jos ne ovat toimineet tässä ohjeistuksessa esitetyn lähestymistavan mukaisesti huolellisesti sellaisen sisällön suhteen, joka ei selvästi loukkaa tekijänoikeutta, ottaen huomioon oikeudenhaltijoilta saadut asiaankuuluvat tiedot. Jos ne ovat sen sijaan saattaneet palveluun ladattua sisältöä saataville ottamatta huomioon oikeudenhaltijoiden toimittamia tietoja, mukaan lukien – sellaisen sisällön osalta, joka ei selvästi loukkaa tekijänoikeutta – edellä kohdassa V.2 mainitut tiedot sisällöstä, joka aiheuttaa merkittävää haittaa, tällöin olisi katsottava, että ne eivät ole noudattaneet toimien toteuttamista parhaansa mukaan koskevia velvoitteitaan 17 artiklan 7 kohdan mukaisesti, kunnes toisin todistetaan, ja niiden olisi katsottava olevan vastuussa tekijänoikeusloukkauksesta.

Säännölliset raportit sisällöstä, joka on estetty automaattisilla välineillä oikeudenhaltijoiden pyyntöjen mukaisesti, antaisivat jäsenvaltioille mahdollisuuden seurata, sovelletaanko 17 artiklaa ja erityisesti sen 8 ja 9 kohtaa asianmukaisesti.[36] Tämä myös antaisi erityisesti käyttäjien edustajille mahdollisuuden seurata niiden parametrien soveltamista, jotka palveluntarjoajat ovat määritelleet yhteistyössä oikeudenhaltijoiden kanssa järjestelmällisten väärinkäytösten havaitsemiseksi, sekä valittaa niistä. Raportointi voisi perustua esimerkiksi estetyn sisällön määrään ja tyyppiin sekä käyttäjien esittämiin valituksiin.

Tässä ohjeistuksessa kuvattu mekanismi ei saisi estää mahdollista teknologian käyttöä raportointiin ja korvausten maksamiseen luvallisesta sisällöstä oikeudenhaltijoiden ja palveluntarjoajien sopimien sopimusehtojen mukaisesti.

[36] Tämä noudattaisi lähestymistapaa, jota komissio esittää digipalvelusäädöstä koskevassa asetusehdotuksessaan.

(iii) Direktiivin 17 artiklan 9 kohdan mukainen valitus- ja oikeussuojamekanismi

Direktiivin 17 artiklan 9 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä valitus- ja oikeussuojamekanismista, joka verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien on asetettava käyttäjien saataville, kun on kyse riidoista, jotka koskevat heidän sisältönsä estämistä tai poistamista. Tässä mekanismissa palveluun ladatun sisällön saannin estämistä tai sen poistamista koskevien päätösten osalta on suoritettava ihmisen tekemä arviointi, jonka perusteella määritetään, onko käyttö oikeutettua ja olisiko sisältö palautettava. Kyseisen säännöksen mukaan jäsenvaltioiden on myös varmistettava, että riitojen ratkaisemiseksi on saatavilla tuomioistuinten ulkopuolisia oikeussuojamekanismeja.

Jäsenvaltioiden olisi vahvistettava valitus- ja oikeussuojamekanismia koskevat säännöt. Käyttäjille on annettava mahdollisuus valittaa palveluntarjoajien päätöksistä, jotka koskevat heidän palveluun tekemiensä latausten estämistä tai heidän lataamansa sisällön poistamista. Tätä voidaan mahdollisesti soveltaa tekijänoikeutta selvästi loukkaavaan sisältöön, joka on estetty 17 artiklan 4 kohdan b alakohdan soveltamisen seurauksena ottaen huomioon 17 artiklan 7 kohta, sekä sisältöön, joka on poistettu jälkikäteen oikeudenhaltijan toimitettua riittävän perustellun ilmoituksen 17 artiklan 4 kohdan c alakohdan mukaisesti. Sisällön saatavuus olisi estettävä oikeussuojamekanismin mukaisesti suoritettavan ihmisen tekemän arvioinnin ajan, lukuun ottamatta edellä mainittua 17 artiklan 7 kohdan mukaista erityistapausta eli sellaista sisältöä, joka ei selvästi riko tekijänoikeutta.

Direktiivin 17 artiklan 9 kohdassa edellytetään, että käyttäjien valitukset on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä, ja tämän mukaisesti jäsenvaltioiden olisi säädettävä, että verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien ja oikeudenhaltijoiden on pääsääntöisesti reagoitava käyttäjien valituksiin kohtuullisen lyhyessä ajassa, jotta varmistetaan mekanismin nopea toiminta. Direktiivin 17 artiklan 9 kohdassa ei aseteta varsinaisia määräaikoja käyttäjien valitusten käsittelylle, mutta valitukset olisi kuitenkin käsiteltävä nopeasti, jotta ei estetä sananvapautta koskevan perusoikeuden toteutumista. Käytännössä voi olla tarpeen noudattaa eri määräaikoja riippuen kunkin tapauksen erityispiirteistä ja monimutkaisuudesta. Jos oikeudenhaltija ei reagoi kohtuullisessa ajassa, verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajan olisi tehtävä päätös estetyn tai poistetun sisällön mahdollisesta saataville saattamisesta tai palauttamisesta palveluun ilman oikeudenhaltijan mielipidettä.

Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä, että oikeudenhaltijoiden pyytäessä teosten saannin estämistä tai niiden poistamista valitus- ja oikeussuojamekanismin yhteydessä (verrattuna 17 artiklan 4 kohdan b ja c alakohtaan) heidän on perusteltava pyyntönsä asianmukaisesti. Toisin sanoen ei riitä, että oikeudenhaltijat toimittavat uudelleen samat tiedot, jotka he ovat toimittaneet 17 artiklan 4 kohdan b tai c alakohdan mukaisesti. Heidän olisi perusteltava, miksi kyseessä oleva palveluun ladattu sisältö loukkaa tekijänoikeutta. Ellei tällaisia lisäperusteluja vaadittaisi, koko valitus- ja oikeussuojamekanismi olisi tarpeeton.

Jotta oikeussuojamekanismi säilyisi tehokkaana ja nopeana, sen olisi oltava helppokäyttöinen ja käyttäjille maksuton. Jäsenvaltiot voisivat suositella verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajia laatimaan oikeussuojajärjestelmää varten helppokäyttöisiä verkkolomakkeita, jotka käyttäjät voivat täyttää ja lähettää. Ainakin suurimmat verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajat voisivat myös mahdollistaa käyttäjien ja oikeudenhaltijoiden välisen vuoropuhelun oikeussuojajärjestelmänsä sisällä sen sijaan, että ne edellyttävät järjestelmän ulkopuolisten

välineiden (kuten sähköpostien) käyttöä. Näin mekanismi toimisi nopeammin. Oikeussuojamekanismin puitteissa mahdollisesti tapahtuvan henkilötietojen käsittelyn yhteydessä on noudatettava aina asetusta (EU) 2016/679.

Jos palveluntarjoajien lopullinen päätös on, että estetyn sisällön saanti on estettävä pysyvästi, käyttäjien on voitava hakea muutosta tähän päätökseen tuomioistuinten ulkopuolisen puolueettoman riitojenratkaisumekanismin kautta, joka jäsenvaltioiden on asetettava saataville. Tätä varten voidaan käyttää olemassa olevaa tuomioistuinten ulkopuolista riitojenratkaisumekanismia, kunhan sillä on tarvittava asiantuntemus tekijänoikeusriitojen käsittelemiseksi. Mekanismin olisi myös oltava helppokäyttöinen ja käyttäjille maksuton.

Jäsenvaltioiden on pantava lainsäädännössään täytäntöön verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajia koskeva velvoite, jonka mukaan niiden on ehdoissaan ilmoitettava käyttäjilleen, että nämä voivat käyttää teoksia ja muuta aineistoa unionin oikeudessa säädettyjen, tekijänoikeutta ja lähioikeuksia koskevien poikkeusten tai rajoitusten nojalla.

Jäsenvaltiot voisivat antaa suosituksia siitä, miten palveluntarjoajat voivat lisätä käyttäjien tietoisuutta siitä, mitä voidaan pitää oikeutettuna käyttönä, kuten 17 artiklan 9 kohdassa edellytetään. Palveluntarjoajat voisivat esimerkiksi antaa käyttäjille tiivistetyssä muodossa helposti saatavilla olevaa tietoa poikkeuksista, vähintäänkin 17 artiklassa säädetyistä pakollisista poikkeuksista. Palveluntarjoajien yleisten ehtojen lisäksi tällaista tietoa voitaisiin antaa oikeussuojamekanismin yhteydessä, jotta lisättäisiin käyttäjien tietoisuutta sellaisista poikkeuksista tai rajoituksista, joita tapauksessa voidaan mahdollisesti soveltaa.

VII. VERKKOSISÄLLÖNJAKOPALVELUJEN TARJOAJIEN AVOIMUUS – OIKEUDENHALTIJOILLE ANNETTAVA TIEDOT (17 ARTIKLAN 8 KOHTA)

Direktiivin 17 artiklan 8 kohdassa edellytetään, että verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajat antavat oikeudenhaltijoille näiden pyynnöstä riittävät tiedot niiden kanssa tehtävän yhteistyön puitteissa toteutetuista toimista. Tämä käsittää

a) riittävät tiedot niiden välineiden toiminnasta, joita palveluntarjoajat käyttävät varmistaakseen 17 artiklan 4 kohdan mukaisesti, että luvaton sisältö ei ole saatavissa; ja

b) kun palveluntarjoajien ja oikeudenhaltijoiden välillä tehdään lisensointisopimuksia, tiedot sopimusten kattaman sisällön käytöstä.

Jäsenvaltioiden pannessa tämän säännöksen täytäntöön niitä kehotetaan antamaan palveluntarjoajille ohjeita siitä, minkä tyyppisiä tietoja näiden on annettava, pitäen mielessä tarpeen noudattaa 17 artiklan 7 kohtaa, 8 kohdan ensimmäistä alakohtaa ja 9 kohtaa.

Annettavien tietojen olisi oltava riittävän täsmällisiä, jotta oikeudenhaltijoille kerrotaan avoimesti niiden välineiden toiminnasta, joilla luvaton sisältö pyritään estämään 4 kohdan mukaisesti, mutta samalla on myös otettava huomioon tarve varmistaa, ettei palveluntarjoajille aseteta yleistä seurantavelvoitetta. Tällaisia tietoja voivat olla esimerkiksi kuvaus palveluntarjoajien mahdollisesti käyttämästä teknologiasta tai muista välineistä, tiedot

palveluntarjoajien käyttämän kolmannen osapuolen teknologian tarjoajista, näiden välineiden keskimääräinen tehokkuus sekä käytettyihin välineisiin tai palveluihin tehtävät mahdolliset muutokset (kuten mahdolliset päivitykset tai kolmansien osapuolten palvelujen käyttöä koskevat muutokset). Palveluntarjoajia ei pitäisi velvoittaa antamaan sellaisia yksityiskohtaisia tietoja, jotka vaarantaisivat niiden liikesalaisuuden, kuten yksityiskohtaisia tietoja niiden käyttämien ohjelmiston ominaisuuksista, sillä nämä ohjelmistot voivat olla niiden itsensä omistamia.

Kun lupia myönnetään, verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien on annettava oikeudenhaltijoiden pyynnöstä riittävät tiedot tehtyjen sopimusten kattaman sisällön käytöstä. Pannessaan tämän velvoitteen täytäntöön jäsenvaltioiden olisi edellytettävä, että palveluntarjoajat antavat riittävän täsmälliset tiedot, jotta johdanto-osan 68 kappaleessa mainittu tavoite, avoimuus oikeudenhaltijoita kohtaan, toteutuu. Tämän olisi käsitettävä muun muassa tiedot oikeudenhaltijoiden teosten hyödyntämisestä ja palveluntarjoajien saamista tuloista. Samalla jäsenvaltioiden olisi pidettävä mielessä, että saman johdanto-osan kappaleen mukaisesti palveluntarjoajat eivät ole velvoitettuja antamaan yksityiskohtaisia ja yksilöllistettyjä tietoja kustakin teoksesta. Palveluntarjoajat ja oikeudenhaltijat voivat kuitenkin vapaasti sopia täsmällisempää ja yksityiskohtaisempaa raportointia koskevista ehdoista sopimusneuvotteluissaan. Säännöllinen ja paikkansapitävä raportointi lisensointisopimuksen kattamien teosten ja aineiston käytöstä on tärkeää, jotta varmistetaan oikeudenmukainen korvaus oikeudenhaltijoille.

Raportoinnin tehostamiseksi ja raportoitujen tietojen käsittelyn helpottamiseksi jäsenvaltiot voivat kannustaa palveluntarjoajia noudattamaan raportointimuotojen osalta tiettyjä parhaita käytäntöjä ja toimialan vaatimuksia, vaikka niitä ei direktiivissä edellytetäkään.

Lopuksi on syytä mainita, että direktiivin 2014/26/EU 17 artiklassa säädetään muutamista yksityiskohtaisemmista raportointia koskevista vaatimuksista, jotka koskevat verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien velvoitteita yhteishallinnointiorganisaatiota kohtaan.